

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta ekonomicko – správní

Subjekty protiteroristické politiky v ČR

Bc. Jana Šináglová

Diplomová práce
2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana ŠINÁGLOVÁ**
Osobní číslo: **E09773**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Subjekty protiteroristické politiky v ČR**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je popsat současnou protiteroristickou politiku v ČR, zejména pak subjekty protiteroristické politiky. Popsat jejich činnosti v boji proti terorismu a následně porovnat s činnostmi zemí EU popř. USA.

Diplomová práce bude obsahovat:

- Historický vývoj terorismu
- Mezinárodní terorismus a terorismus v ČR
- Současná protiteroristická politika ČR a EU
- Subjekty protiteroristické politiky
- Komparace a zhodnocení

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BRZYBOHATÝ, Marian. Terorismus I. Praha: POLICIE
HISTORY, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7
- BRZYBOHATÝ, Marian. Terorismus II. Praha: POLICIE
HISTORY, 1999. 197 s. ISBN 80-902670-4-1
- DANICS, Štefan. Bezpečnostní politika ve veřejné správě. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 99 s. ISBN 978-80-86708-38-6
- EICHLER, Jan. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. Praha: Portál, 2009. 328 s. ISBN 978-80-7367-540-0
- KOLEKTIV AUTORŮ. Encyklopedie: Světový terorismus. Praha: Svojtka & Co., 2001. 536 s. ISBN 80-7237-340-4
- MAREŠ, Miroslav. Terorismus ČR. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 480 s. ISBN 80-90333-8-9
- PIKNA, Bohumil. Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie. Praha: Linde, 2006. 407 s. ISBN 80-7201-615-6
- ROUDNÝ, Radim. Ochrana obyvatelstva a terorismus. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 238 s. ISBN 978-80-7395-165-8
- ŘIHÁČKOVÁ, Věra. Boj proti terorismu: globální výzva 21. století. Praha: Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2006. 86 s. ISBN 80-86993-03-5
- ZEMAN, Jan. Terorismus. Praha: Triton, 2002. 166 s. ISBN 80-7254-305-9

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Zdeněk Řízek
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

1. října 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jožana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. října 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 27. 6. 2011

Jana Šináglová

Poděkování

Touto cestou děkuji všem, kteří mi byli nápomocni při zpracování této práce, především vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Zdeňkovi Řízkovi za jeho vstřícnost, podnětné připomínky a v neposlední řadě za cenné rady, které mi poskytl.

Anotace

Diplomová práce se zabývá současnou protiteroristickou politikou v České republice, zejména pak subjekty této politiky. Vymezuje jejich postavení v bezpečnostní politice ČR a popisuje jejich činnosti a úkoly. Úvodní kapitoly jsou zaměřeny na historický vývoj terorismu až po současnost – a to ve světě i v České republice a na mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu.

Klíčová slova

bezpečnostní politika, instituce v boji proti terorismu, mezinárodní organizace, mezinárodní spolupráce, protiteroristická politika, terorismus

Title

Subjects of antiterrorism policy in the Czech republic

Annotation

The thesis deals with the current counter-terrorism policy in the Czech republic, especially the subjects of this policy. It defines their position in the security policy of the Czech republic and describes their activities and tasks. Introductory chapters focus on the historical evolution of terrorism to the present – in the world and in the Czech republic and international cooperation in the fight against terrorism.

Keywords

Security policy, Institutions in the fight against terrorism, International organization, International Cooperation, Counterterrorism policy, Terrorism

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU	12
1.1 HISTORICKÁ ETAPA (DO KONCE 17. STOLETÍ)	13
1.2 NACIONALISTICKÁ ETAPA (POČÁTEK 18. STOLETÍ AŽ DO ROKU 1913)	15
1.3 ETAPA VÁLEK (V LETECH 1914 AŽ 1945)	16
1.4 ETAPA STUDENÉ VÁLKY (V LETECH 1946 AŽ 1989)	17
1.5 ETAPA STUDENÉHO MÍRU (OD ROKU 1990 AŽ PO SOUČASNOST)	18
2 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS A TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICE.....	21
2.1 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS	21
2.1.1 <i>Al-Káida</i>	22
2.2 TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICE	24
2.2.1 <i>Terorismus v českých zemích do roku 1948</i>	24
2.2.2 <i>Terorismus v komunistickém Československu</i>	25
2.2.3 <i>Situace po roce 1989</i>	26
2.2.4 <i>Zdroje terorismu v ČR</i>	27
3 SOUČASNÁ PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY.....	29
3.1 BOJ PROTI TERORISMU A EVROPSKÁ UNIE.....	29
3.1.1 <i>Předcházet</i>	31
3.1.2 <i>Chránit</i>	32
3.1.3 <i>Pronásledovat</i>	34
3.1.4 <i>Reagovat</i>	35
3.1.5 <i>Subjekty protiteroristické politiky v EU</i>	37
3.2 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA V ČR	41
3.2.1 <i>Obscná charakteristika protiteroristické politiky</i>	41
3.2.2 <i>Vývoj protiteroristické politiky v ČR</i>	42
3.2.3 <i>Boj proti terorismu v ČR</i>	43
4 SUBJEKTY PROTITERORISTICKÉ POLITIKY V ČR	50
4.1 ORGÁNY MOCI ZÁKONODÁRNÉ	51
4.2 ORGÁNY MOCI VÝKONNÉ	52
4.3 MINISTERSTVA	56
4.4 DALŠÍ ÚSTŘEDNÍ SPRÁVNÍ ÚŘADY	64
4.5 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY	66
4.6 ORGÁNY S KRAJSKOU, OBECNÍ A MÍSTNÍ PŮSOBNOSTÍ.....	69
ZÁVĚR.....	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

Seznam zkratek

AČR – Armáda České republiky

BIS – Bezpečnostní informační služba

BRS – Bezpečnostní rada státu

COTER – Pracovní tým pro terorismus

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

ESS – Evropská bezpečnostní strategie (European Security Strategy)

EU – Evropská unie

Eurojust – Evropská jednotka pro soudní spolupráci

EUROPOL – Evropský policejní úřad

FATF – Finanční skupina pro boj proti praní špinavých peněz

HOPKS – Hospodářská opatření pro krizové stavy

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

MD – Ministerstvo dopravy

MF – Ministerstvo financí

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MO – Ministerstvo obrany

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV – Ministerstvo vnitra

MZ – Ministerstvo zdravotnictví

Mze – Ministerstvo zemědělství

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NATO – Severoatlantská aliance (North Atlantic Treaty Organization)

NBÚ – Národní bezpečnostní úřad

NKBT – Národní kontaktní bod pro terorismus

OBSE – Organizace bezpečnosti a spolupráce v Evropě

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

PČR – Policie České republiky

RFE/RL – Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda (Radio Free Europe/Radio Liberty)

SitCen – Společné situační centrum EU

SSHR – Správa státních hmotných rezerv
StB – Státní bezpečnost
SVS ČR – Státní veterinární správa České republiky
SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika
TWG – Pracovní skupina pro boj s terorismem (Terrorism Working Group)
URNA – Útvar rychlého nasazení
ÚKŠ – Ústřední krizový štáb
ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
ÚZSI – Úřad pro zahraniční styky a informace
VCNP – Výbor pro civilní a nouzové plánování
VKZBP – Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky
VOP – Výbor pro obranné plánování
VZ – Vojenské zpravodajství
VZČ – Výbor pro zpravodajskou činnost
VZVOB – Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost
ZHN – Zbraně hromadného ničení

ÚVOD

Terorismus je bezesporu jedním z nejzávažnějších problémů současnosti. Jeho projevy se ve světě vyskytují stále častěji a jeho následky jsou mnohem ničivější, než tomu kdy bylo dříve v minulosti. Omezené prostředky terorismu minulosti vystřídaly zbraně hromadného ničení s mnohem fatálnějšími důsledky pro životy lidí. Po útocích na Spojené státy v září 2001, následně pak v Madridu a Londýně v letech 2004 a 2005, konče posledními útoky v Bombaji na počátku roku 2009, si civilizovaný svět uvědomil, že teroristické ohrožení není jen „tradiční“ záležitostí některých vybraných států (např. Španělsko, Irsko), kdy se jednalo o tradiční vnitrostátní formy národnostně či nábožensky (v podstatě ale vždy především politicky) motivovaného terorismu. Po výše zmíněných útocích je zřejmé, že teroristické hrozbě nyní čelí většina civilizovaného světa, přičemž motivace teroristů je téměř vždy stejná – opět zde nacházíme politická, náboženská či národnostní témata, tentokrát ovšem v globálně pojaté podobě.

Díky porevolučnímu začleňování České republiky do evropských a celosvětových integračních procesů jsme se stali nejen součástí světového ekonomického prostoru, ale rovněž součástí společné zodpovědnosti v boji proti terorismu a z toho plynoucích závazků. Spoluúčast českých armádních jednotek v boji proti terorismu přináší ve svém důsledku, kromě potvrzení našich závazků vůči světovým společenstvím, rovněž reálnou hrozbu teroristických útoků směřovaných na naše území. Klíčovou roli v boji proti terorismu hraje prevence, proto jsem si jako téma své diplomové práce vybrala „Subjekty protiteroristické politiky v ČR“.

Cílem diplomové práce není posoudit práci institucí zabývajících se bojem proti terorismu a poukázat na chyby a navrhnout řešení pro zlepšení, ale pouze objasnit tuto problematiku a charakterizovat současnou protiteroristickou politiku v České republice, zejména pak subjekty této politiky. Vymezit jejich postavení, úlohu a činnosti spojené s bojem proti terorismu.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. Úvodní kapitola se zaměřuje jednak na pojmové ukotvení tématu a historickou analýzu vývoje terorismu ve světě. Obsahem této kapitoly je charakteristika a stručný popis jednotlivých etap historického vývoje

terorismu od říše římské po současnost. Členění jednotlivých etap je klasifikováno dle motivů, cílů a způsobů realizace teroristických útoků.

Druhá kapitola je zaměřena na současný mezinárodní terorismus, nejznámější teroristickou skupinu Al-Káida a v neposlední řadě je věnována terorismu v České republice – jeho historickému vývoji až po současnost. Dále jsou v obecné rovině charakterizovány možné zdroje terorismu v ČR.

Třetí kapitola se zabývá současnou protiteroristickou politikou Evropské unie a České republiky a popisuje současnou strategii Evropské unie a České republiky pro boj s terorismem.

Poslední, čtvrtá kapitola, je věnována subjektům protiteroristické politiky v ČR, vymezení jejich působnosti, postavení v bezpečnostním systému a jejich činnosti při zajišťování bezpečnostních zájmů ČR v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace.

Tato diplomová práce čerpá zejména z významných prací našich a světových odborníků na zkoumanou problematiku. Zahrnuje též systematizované informace mnoha dalších specialistů, které byly uveřejňovány krom odborných monografií a periodik i v jiných médiích včetně tisku a televize.

1 HISTORICKÝ VÝVOJ TERORISMU

Používání násilí k prosazení určitých cílů je stejně dlouhé jako historie lidstva. Vývoj terorismu souvisí s historií vedení válek a terorem páchaným na civilním, v boji nezúčastněném, obyvatelstvu. S vývojem společnosti a rozvojem technologií však rostou rizika vyplývající z použití násilí a tento trend bude s velkou pravděpodobností pokračovat. Zatímco před několika desítkami let se teroristický útok mohl bezprostředně dotknout pouze omezených oblastí a úzkého okruhu lidí, dnes může akt násilí způsobit politický nebo ekonomický otřes v celosvětovém měřítku a může vést k nekontrolovanému vývoji událostí. Historie vývoje terorismu se odvíjí od časového, geografického a ideového působení. V různých obdobích a regionech se liší formy terorismu, což vyplývá z rozdílných tradic, vztahů a podmínek. Podstata je však stejná – násilí a strach. Můžeme říci, že teroristické aktivity souvisí se stavem společnosti – pokud roste společenské, politické a ekonomické napětí roste i vlna teroristických aktivit. Pokud je společnost stabilní teroristické aktivity klesají.

Z hlediska prvotního vymezení pojmu terorismu je možné se přiklonit k Carrově pojetí, který pod pojmem terorismus vnímá záměrné násilné působení proti civilistům, za účelem zničení jejich vůle podporovat vůdce nebo politiku, jež vykonavatelům takového násilí nevyhovují.¹ Pro potřeby zkoumání historického vývoje terorismu lze tuto definici považovat za nejužitečnější.

Pro vymezení jednotlivých historických etap klasifikace vývoje terorismu vyjdeme z klasifikace J. Šedivého², který provedl členění do tří základních fází, přičemž společným znakem při zkoumání bylo „*přesvědčování prostřednictvím strachu*.“ Jako první etapu uvádí **prehistorickou fázi**, do které řadí např. již vraždy tyranů v antickém Řecku a Římě, akce židovských hélótů v Palestině na počátku našeho letopočtu či islámských hašašínů v období křižáckých výprav. Tuto etapu považuje jako tzv. předetapu či předfázi. **Za druhou etapu terorismu** považuje anarchistické, nacionalistické či nihilistické násilí konce 19. století. Význam pojmu tak rozšiřuje i na terorismus individuální, projevující se snahou jednotlivců i skupin změnit režim politickými atentáty. Např. v letech 1881 až 1901 zavraždili atentátníci ruského cara, francouzského prezidenta, španělského ministerského předsedu, rakouskou císařovnu,

¹ CARR, C. Dějiny terorismu – Kořeny války proti civilistům. str. 10

² ŠEDIVÝ, J. Nové paradigma terorismu. Mezinárodní politika. str. 4 - 7

italského krále a amerického prezidenta. Tuto druhou etapu Šedivý zakončuje atentátem na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este v roce 1914. **Do třetí, studenoválečné fáze**, vstupuje terorismus po druhé světové válce, a to především v souvislosti s dekolonizací a národněosvobozeneckým bojem na Středním východě, v Africe a Jižní Americe. Za převažující motiv považuje úsilí o marxistickou orientaci.

Jelikož toto členění neposkytuje podrobnější historický náhled na příčiny vzniku jednotlivých forem terorismu, vzniklo jeho doplněním předkládané členění, kde hlavním odlišujícím faktorem jsou reálné projevy terorismu. Podnětem pro klasifikaci jednotlivých etap vývoje byly hluboké odlišnosti v motivech, cílech či způsobech realizace teroristických útoků. Z tohoto pohledu je možné jednotlivé etapy vývoje terorismu rozdělit následovně³:

- historická etapa – trvající do konce 17. století
- nacionalistická etapa – probíhající od počátku 18. století až do roku 1913
- etapa válek – probíhající v letech 1914 a 1945
- etapa studené války – probíhající od roku 1946 až do roku 1989
- etapa studeného míru – trvající od roku 1990 až po současnost

1.1 Historická etapa (do konce 17. století)

Taktika záměrných vojenských útoků, jako metoda ovlivňování politického chování státu, měla celou řadu názvů. Sám Sun-c' hovořil o taktikách obvyklých a neobvyklých. K obvyklým řadil konvenční, tzv. „učebnicové“ způsoby, které však považoval za lehce předvídatelné. Kládl též důraz na taktiku neobvyklou, která vycházela z pružných a pohyblivých sil použitých vynalézavým, netypickým a těžko předvídatelným způsobem. Jako formu teroristického boje lze považovat strategii „tělo místo meče“, o které hovoří ve své práci Mijamoto Musaši.

Od dob římské říše až do konce 17. století bylo zvažováno neobvyklé použití vojenských jednotek v rámci tzv. ničivých válek. Římané používali také pojem trestná

³ FOLTIN, P. Historický vývoj terorismu. str. 47

válka. Zatímco mnohá římská vojenská tažení byla podnikána jako trest za vzpouru nebo zradu, jiné ničivé akce vycházely z prosté snahy vzbudit u nově podmaněných národů strach z moci Říma. Ničivé akce umožňovaly slavným římským legiím, které dostávaly poměrně nízký žold, drancovat, znásilňovat a poskytovat jim tak odměnu za jejich téměř nelidskou stálost v žáru bitev.

Reakcí na takovéto jednání Říma se v okupovaném Jeruzalémě objevila vlastenecky smýšlející skupina *zélótů*⁴, kteří vysílali proti okupantům, ale také proti domácí šlechtě, která přistoupila na kompromis s Římem, útočníky, jež vraždily jejich představitele. Jednalo se o extremistické židovské hnutí, které bylo vytvořeno v době kolem Kristova narození. Oporu nacházelo především mezi řemeslníky a drobnými rolníky. Největší úlohu hrálo v první židovské válce v letech 1966 – 1970 našeho letopočtu a zaniklo při pádu pevnosti Massada v roce 1972.

V oblasti Perského zálivu, v době křížáckých výprav, vyvíjela činnost islámská sekta Haš-Išim. Jednalo se o skupinu středověkých šíitských muslimů, která zaměstnávala zabijáky, kteří často pod vlivem drog vraždili pro dosažení svých politických cílů. Považovali sami sebe za boží vyslance a vykonání svého poslání za akt boží. Jako prostředek k dosažení stavu náboženské extáze používali hašiš a následně vraždili křesťany, ale i muslimy, které pokládali za nepřátele své víry a své sekty⁵.

Podle Mareše⁶ byla určitou transnacionální vlnou specifického násilí s teroristickými prvky také inkvizice. Jednalo se o první instituci katolické církve či španělských a portugalských panovníků, která se měla vypořádat s kacířstvím. Církev viděla v heretických hnutích ohrožení křesťanského učení a autority církve. Později začala svého postavení zneužívat za účelem získání majetku a bohatství, které po odsouzení obžalovaného propadlo v její prospěch. Inkvizice využívala k těmto účelům velmi tvrdých praktik, jež sestávaly z psychického nátlaku, fyzické bolesti a v nemálo případech i následného trestu smrti oběšením nebo upálením.

⁴ Z řeckého slova zélótés - horlivý

⁵ KOLEKTIV AUTORŮ. Encyklopedie: Světový terorismus. str. 36 - 37

⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?

1.2 Nacionalistická etapa (počátek 18. století až do roku 1913)

V průběhu nacionalistické etapy dochází k výrazným změnám v motivech páchání násilí s teroristickými prvky. Hlavním motivem bylo zejména nacionalistické cítění aktérů. Podle Strmisky⁷ se současně v perspektivě 18. a první poloviny 19. století výrazně rozrůstá seznam předchůdců moderního terorismu, který zahrnuje velmi pestrá, různorodá společenstva, jenž je prostoupena řadou tajných skupin a sekt nejrozličnější proveniencí (od indických „škrtičů bohyně Kálí“ po italské karbonáře), avšak též fanatiky, mstiteli či politizovanými bandity apod.

Mezi násilí s teroristickými aspekty v období nacionalistické etapy je možno, dle Carra⁸, řadit rozsáhlé násilné útoky zaměřené proti civilnímu obyvatelstvu, které byly počátkem 18. století jako důsledky rusko-turecké války vedené na Balkáně.

Prvky teroristického chování je možné pozorovat také v období kolonizace Ameriky, kdy v průběhu několika staletí podněcovaly akty krutosti jedné strany odvetný teror ze strany druhé. Vztahy mezi stále novými příchozími osadníky a indiány časem degenerovaly na úroveň vzájemného terorizování.

Projevy teroristických činů nejsou vnímány stejně. Dle Hoffmanna⁹ se první znaky terorismu objevují teprve v souvislosti s jakobínskou diktaturou, v období Velké francouzské revoluce v letech 1793 až 1794. V tehdejší době byl systém vedoucí k prosazení pořádku po předchozím anarchistickém období nepokojů a povstání označován jako „*régime de la terreur*“.

Nacionalismus jako politická veličina začal nabírat síly až v průběhu 19. století. Mareš¹⁰ toto období považuje za kořeny moderního terorismu, kdy si někteří lidé žijící v mnohonárodních státech uvědomili příslušnost k určité komunitě, oprávněně vybírat si své vůdce a tvořit své vlastní zákony. Pachatelé tohoto násilí – „anarchisti“ – otevřeně využívali individuální vraždy, stejně jako bombové atentáty na vojenské jednotky, policisty a soukromé bezpečnostní síly v průmyslu jako metody k upoutání pozornosti, tak k boji proti zvyšujícím se rozdílům v bohatství a způsobu života mezi ekonomickými třídami, které vznikly v důsledku průmyslové revoluce.

⁷ STRMISKA, M. Politický terorismus. Úvod do studia politického terorismu v demokratických systémech. str. 12

⁸ CARR, C. Dějiny terorismu. Kořeny války proti civilistům. str. 76

⁹ HOFFMANN, B. Terorismus – Der unerklarte Krieg. str. 15-17

¹⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. Mezinárodní terorismu – nový nebo starý fenomén? str. 91

Konečným cílem anarchistů bylo vyvolat všeobecné mezinárodní povstání dělníků a zničit vládní útlak zrušením samotných vlád. Naplnit sen anarchistů, a to stát se mezinárodní armádou s nesmírně ničivým potenciálem, se podařilo teprve současným teroristům.

1.3 Etapa válek (v letech 1914 až 1945)

V období, kdy byl svět zmítán dvěma po sobě následujícími světovými válkami, je problematické hodnotit prvky terorismu. Až do konce druhé světové války byla převážná většina násilných činů proti civilistům páchána ve vyhlášených otevřených konfliktech. Násilí na civilním obyvatelstvu bylo pácháno téměř na každém kroku, čímž samozřejmě docházelo k porušování „pravidel války“ stanovených Ženevskými dohodami. Nepochopitelným důkazem byly např. rozsáhlé etnické čistky za 2. světové války. V průběhu holocaustu vyvraždili Němci ve svých vyhlazovacích táborech na 6 miliónů Židů, miliony sovětských zajatců, nejméně 500 000 Rómů, homosexuálů, mentálně a fyzicky hendikepovaných lidí¹¹.

Největším aktérem teroru v období 2. světové války byl nacistický vůdce Adolf Hitler, kterému se naskytl první příležitost k záměrnému vedení války nikoli jen proti armádě, ale i proti civilnímu obyvatelstvu, v letech 1940 až 1941 v letecké válce proti Británii. Druhou příležitostí mu poskytl plán vyzkoušený v Polsku, ale zdokonalený až v roce 1941 při útoku na Rusko, a to zabíjet všechny občany na dobytém území.

K útokům proti civilnímu obyvatelstvu se v tomto období uchylovaly i spojenecké armády. Tzv. „strategické bombardování“ bylo prováděno bombardováním otevřených měst z velkých výšek a tím způsobovalo vysoké ztráty na životech civilistů. Pro umocnění těchto ztrát byly navíc používány zápalné bomby např. svržení zápalných bomb na německé Drážďany v roce 1945, kdy zahynulo více než sto tisíc lidí. Příznivcem této taktiky byl i předseda vlády Winston Churchill, jehož citlivost ke ztrátám mezi civilisty se po 1. světové válce ještě zmenšila. Prohlásil, že účelem pokračujících náletů je „způsobit nepříteli co nejvíce popálení a krvácení“¹².

Ani Spojené státy neměly při útocích proti civilnímu obyvatelstvu velké zábrany např. odveta proti Japonsku za napadení námořního vojenského zařízení na Pearl Harboru

¹¹ KOLEKTIV AUTORŮ. Encyklopedie: Světový terorismus. str. 93

¹² CARR, C. Dějiny terorismu. Kořeny války proti civilistům. str. 123

nebo tokijské nálety. Účelem těchto náletů bylo snížení podpory civilního obyvatelstva japonskému válečnému úsilí. Z tohoto důvodu je možné i tyto operace svým stupněm brutality zařadit do kategorie terorismu. Završením těchto útoků v období válek bylo svržení dvou atomových bomb na Japonsko. V těchto souvislostech je možné konstatovat, že i stát může být protagonistou válečných podob terorismu.

1.4 Etapa studené války (v letech 1946 až 1989)

V posledních šedesáti letech došlo v oblasti terorismu k jeho nebývalému rozmachu. Objevila se řada nových forem terorismu (např. ZHN terorismu, který zahrnuje hrozbu či případné použití zbraní hromadného ničení), ale i způsobů jeho realizace (např. únosy, sebevražedné bombové útoky, žhářské útoky).

Pojem „studená válka“ se používá pro konflikt mezi národy, který nezahrnuje vojenské akce, ale je zaměřen především na akce ekonomické či politické¹³. Začali ho používat někteří američtí politici a komentátoři již od roku 1946. V tomto období došlo k masivnímu nárůstu projevu mezinárodního terorismu. Za hlavní počáteční podnět je možné považovat dohasínání obou světových válek a současné očekávání vzniku třetího celosvětového konfliktu. Toto očekávání přímé vojenské konfrontace přetrvávalo až do událostí spojených s pádem Berlínské zdi, rozpadem Sovětského svazu a rozpuštěním Varšavské smlouvy. V regionech, mimo území členských států, docházelo k lokálním střetům a jsou označovány jako bojiště studené války. Skutečnost nevyhlášeného konfliktu umocnila skutečný nárůst projevů terorismu.

Jednotlivé teroristické útoky v průběhu celého období studené války svojí rozmanitostí, povahou, rozsahem způsobených ztrát a škod představují prvky vojenské taktiky. V této etapě byly především teroristické skupiny podporovány státy, resp. skupinami podporované jednotlivými vládami. Dalším významným prvkem této etapy byl významný rozmach revolučního terorismu a partyzánských bojů vedených v zastavěných oblastech.

Konec 60. a počátek 70. let byl ve znamení vražd policistů nebo soudců zabývajících se vyšetřováním terorismu a v menšině byly zaznamenány první atentáty

¹³ Studená válka. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 10.5.2005, last modified on 5.6.2011 [cit. 2010-09-25]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Studen%C3%A1_v%C3%A1lka>

v obchodních domech. Později se mezi cíle teroristů dostali i politici a zahraniční diplomaté. V polovině 70. let se útočníci přeorientovali na velké průmyslové firmy a jejich představitele a koncem 70. let se hlavním terčem teroristů stala dopravní letadla, vlaky, letiště a nádraží. K atentátům se téměř vždy přihlásila některá z mezinárodních teroristických organizací. Za významný konflikt v tomto období lze považovat válku ve Vietnamu.

Na začátku 80. let se objevuje další nová forma teroristického boje – sebevražedné útoky. Vyznačují se vysokými cíli a ochotou k sebeobětování, snahou dosáhnout hromadného ničivého účinku a specifickou organizací. Bývají realizovány skupinami, jejichž území je delší dobu okupováno (např. Palestina) a ony mají silný pocit křivdy a bezpráví. Cílem takovýchto akcí je mimo jiné přenést válku na území okupantů (v případě Palestiny do Izraele). První teroristické sebevražedné útoky se objevují po Izraelském vpádu do Libanonu roku 1982. V letech 1983 až 2000 bylo realizováno 283 sebevražedných útoků, z toho jich 171 mají na svědomí Tamilští tygři, 91 islámští fundamentalisté a 21 kurdští separatisté¹⁴.

1.5 Etapa studeného míru (od roku 1990 až po současnost)

Po skončení studené války nastupuje období „studeného míru“, které přetrvává do současnosti. I přesto, že byla ukončena studená válka, je toto období provázáno neustálým bezpečnostním napětím. V závislosti na tuto situaci dochází k řadě vojenských konfliktů, které jsou vedeny v rámci mezinárodní koalice boje proti terorismu.

Tvář terorismu se po roce 1990 mění poměrně zásadním způsobem. Např. M. Brzobohatý¹⁵ zastává názor, že ke změnám došlo zejména v motivaci terorismu. Ideologicky motivovaný terorismus ustoupil do pozadí a jeho místo postupně zaujímá *terorismus náboženský a nacionalistický*, což následně vedlo i ke změnám teroristických cílů, metod a využívaných prostředků.

Za jeden z dalších význačných rysů změny povahy mezinárodního terorismu koncem 20. století je možné považovat jeho zapojení v rámci separatistických konfliktů (např. rozpad bývalé Jugoslávie). Separatistický terorismu se stal doprovodným projevem

¹⁴ FOLTIN, P. Historický vývoj terorismu. str. 54

¹⁵ BRZYBOHATÝ, M. Současný terorismu. Vojenské rozhledy. str. 46-62

těchto konfliktů, a to i z důvodu ne příliš úspěšného řešení těchto konfliktů ze strany OSN či jiných angažovaných organizací. Naopak v jiných regionech bylo úsilí sjednotit dříve rozdělené národní celky, např. Německa, Vietnamu či Korey. Rozmanitost této doby dokumentují tři vzájemně odlišné případy: Východní Slovacie se za extenzivního mezinárodního monitorování vrátila do Chorvatska, v Severním Irsku bylo dosaženo průlomu v podobě mírové dohody a v Kosovu vypukla otevřená separatistická válka.

Evropské konflikty konce 20. století byly založeny na intenzivnějším vnímání nárůstu etnických rozdílů a nacionalismu, které daly podnět ke vzniku nacionalistického a náboženského terorismu. Tento terorismus lze považovat za charakteristický rys mezinárodního terorismu v období po skončení studené války. Další charakteristickým rysem je rostoucí trend co do počtu osob zraněných při teroristickém útoku.

Od přelomu 20. a 21. století je možné mezinárodní terorismus již považovat za ozbrojený boj, tedy jistou formu vedení ozbrojeného konfliktu, resp. taktiku vedení bojové činnosti, a to i přesto, že nejsou naplněny veškeré atributy mezinárodního práva. Ve vojenské odborné literatuře je takovýto terorismus řazen do skupiny tzv. *asymetrických hrozeb*. Tyto hrozby jsou charakterizovány především výraznou odlišností proti sobě stojících aktérů konfliktu, především v dimenzi kvantitativní, technologické, organizační a dimenzi společenské. Jeden z účastníků je natolik silný, že nemá protivníka srovnatelného významu. To vede slabšího protivníka k tomu, aby začal používat nestandardní postupy, míněno v klasickém západním pojetí. Tyto nestandardní postupy jsou představovány především snahou slabšího protivníka vyhnout se přímé konfrontaci se silnějším protivníkem a současně převést sumu svých nevýhod ve významnou výhodu¹⁶.

Tato etapa vývoje terorismu je rovněž charakteristická nárůstem míry využívání moderních sofistikovaných technologií, především komunikačních, např. mobilní telefon či internet. Šíření těchto „globalizačních“ technologií umožnilo vzniknout i současné podobě mezinárodního terorismu, který již dosáhl skutečné globální povahy. Za současného nejznámějšího zástupce globálního terorismu je možné uvést jednu z neaktivnějších teroristických organizací, radikální teroristickou skupinu sunnitských muslimů Al-Káida, vedenou Usámou bin Ládinem. Za hlavní odůvodnění své

¹⁶ EICHLER, J. Asymetrické války. Vojenské rozhledy. str. 17-26

existence samotná organizace považuje šíření hodnot islámu a boj proti ostatním vírám, především křesťanské a židovské. Mimo své hlavní působiště, Afgánistán a Pákistán, bojuje v tzv. svaté válce, *džihádu*. Jejím hlavním finančním zdrojem jsou obchodní aktivity jejího vůdce, nezřídka doplňované příspěvky jejích sympatizantů. Za hlavní směrování jejích útoků je možné považovat obchodní, vládní, diplomatické a náboženské cíle.

2 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS A TERORISMUS V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 *Mezinárodní terorismus*

Mezinárodní terorismus je jednou z vývojových forem terorismu, jehož útoky směřují přes státní hranice a zasahují cíle v jiném státě. Tento trend nastoupil na přelomu 60. a 70. let 20. století. Cílem je donutit konkrétní stát, aby v některé části světa přestal prosazovat své zájmy, nebo tam od základu změnil svoji politiku¹⁷. Teroristické skupiny v zájmu dosahování svých cílů začaly využívat tři pro ně příznivé skutečnosti.

Především to byl velký rozmach osobní letecké dopravy, který otevřel prostor pro únosy dopravních letadel s velkým počtem lidí na palubě. Pro teroristy to byl mocný a působivý nástroj na vydírání politických činitelů dotyčných států. Druhou závažnou skutečností se stalo obrovské mediální a televizní pokrytí únosů a dalších teroristických činů. Tváře unesených lidí toužících po propuštění ze zajetí teroristů nebo snímky zraněných či dokonce zabitých lidí se staly dalším činitelem využitelným pro bezohledný nátlak na prezidenty, premiéry, ministry a další politické činitele. Třetí klíčovou skutečností se stala mezinárodní politika.

Zlomovým mezníkem byla zdrcující porážka armád tří arabských států v tzv. Šestidenní válce s Izraelem v roce 1967. Armády arabských států ztratily důvěryhodnost a na scénu vstoupili teroristé, kteří tvrdily, že za zájmy arabského lidu dokáží bojovat účinněji než vojáci. Jejich hlavním uskupením se stala Organizace pro osvobození Palestiny (OOP), na kterou pak navazovala i řada dalších skupin. Z jejich kruté bilance můžeme připomenout zejména masakr izraelských sportovců při olympijských hrách v Mnichově v roce 1972 či únos ministrů zemí OPEC při jejich zasedání ve Vídni v roce 1975¹⁸.

Výrazný zlom ve vývoji mezinárodního terorismu přišel na konci 70. let 20. století. Po šíitské revoluci v Íránu a po sovětské invazi do Afghánistánu nastoupil nábožensky motivovaný terorismus, který vyjadřoval nesmiřitelný odpor proti politickému a vojenskému pronikání jiných civilizací do islámského světa. Tato forma

¹⁷ EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 154

¹⁸ EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 154

stojí na náboženském zdůvodnění cílů a taktiky a její nejčastější metodou jsou sebevražedné útoky.

Dalším typem terorismu je globální terorismus, který se snaží prosadit změny v mezinárodních vztazích na globální úrovni. Jeho nástup se datuje od 11.9.2001, kdy došlo k útokům na budovy Světového obchodního centra v New Yorku teroristickou skupinou al-Káida. Tyto úderly ukázaly, že globální teroristé se už neomezují jenom na jeden stát nebo na jeho vnitřní politiku. Usilují o vysoký počet obětí, který svými psychologickými dopady přesahuje státní hranice a ovlivňuje veřejné mínění v celém světě. Hlavním smyslem takového zabíjení je vytvořit silnou atmosféru strachu a rozložit společnost, která je vytypovaným cílem úderu.

Ke globálnímu terorismu přispívá využívání nových technologických vymožeností, které přinesla globalizace. Je to především spojení přes internet, využívání mobilních telefonů, předávání zpráv, poselství a příkazů vypálených na digitálních nosičích. Teroristé mají velký prostor pro vzájemnou komunikaci a koordinaci svých záměrů, neboť zachycování těchto nosičů je velmi obtížné.

2.1.1 Al-Káida

Al-Káida je militantní islámská organizace, jejímž cílem je zřízení čistě muslimských států na Arabském poloostrově a v dalších zemích Blízkého a Středního východu¹⁹. Za největšího nepřitele považuje USA, Izrael a další západní země, proti kterým uplatňuje teroristické metody boje. Přihlásila se k útoku na newyorské mrakodrapy WTC a Pentagon 11. září 2001. V jejím čele stál saúdskoarabský multimilionář Usáma bin Muhammad bin Ládín.

Kořeny této teroristické sítě sahají do první poloviny 80. let 20. století, kdy se v Afghánistánu začal formovat odpor proti sovětské okupaci organizovaný arabskými mudžáhidy²⁰, kteří se těšili podpoře USA. Na konci 80. let zakládá Usáma bin Ládín, zámožný podnikatel ve stavebnictví, organizaci Al-Káidaa rekrutuje do ní mudžáhidy z Afghánistánu. Afghánistán se stal útočištěm zároveň i základnou pro teroristickou síť globálních rozměrů. Al-Káida pomohla svými penězi a zbraněmi Tálibánu k tomu,

¹⁹ *Novinky* [online]. [cit. 2011-04-30]. Al-Káida. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/al-kaida>>

²⁰ Mudžáhid je vykonavatel džihádu, bojovník na cestě Boží, kterému je za tuto aktivitu slibován pobyt v ráji. Nejvýše je ceněna mučednická smrt za Boha. Mudžáhidem se podle Koránu nemusí stát staří lidé; lidé starající se o nemocné, sirotky či někoho blízkého v nouzi; muži, kteří se nedávno oženili. Ženy mají účast na džihádu dobrovolnou, jsou ale povinny bojovníkům pomáhat a podporovat je.

aby ovládl celé území státu. Bin Ládín za to získal rozsáhlou základnu pro svoji válku proti Západu.

Al-Káida je velmi promyšleně a efektivně organizována. Základními jednotkami ve struktuře jsou sítě tříčlenné buňky operující takřka po celém světě. Jejich členové znají navzájem sami sebe a svého velitele. Velitelé stojící nad nimi jsou v kontaktu vždy pouze se třemi buňkami. Do takto koncipované struktury lze velmi obtížně proniknout. Když se podaří odhalit a dopadnou člena Al-Káidy, většinou může prozradit jen kolegy z buňky a přímého velitele. Není-li dopaden velitel, další stopy zmizí. Ke komunikaci členové používají moderní technologie, domlouvají se prostřednictvím internetu v zašifrovaných zprávách.

Teror je metodou boje, kterou členové Al-Káidy považují za naprosto přijatelnou. V rámci svého úsilí o prosazení islámského práva si ideologicky ospravedlňují zabíjení bezvěrců i muslimů vlašných ve víře. Jako standardní způsob útoku používá sebevražedný atentát. Podobně jako v případě palestinských radikálů je i zde útočník náležitě ideologicky zpracován, takže mu nečiní potíže obětovat svůj život v zájmu islámské otázky a stát se mučovníkem, který má zaručen vstup do ráje.

Organizaci je připisována řada teroristických útoků po celém světě. Jedním z prvních atentátů, který má na svědomí, jsou bombové útoky na americké vojenské objekty v Saúdské Arábii v letech 1995 a 1996. V roce 1998 se organizace přihlásila k útokům na americké ambasády v keňském Nairobi a v Dar es-Salaamu v Tanzanii²¹. Bezpochyby největším teroristickým aktem byl útok unesenými dopravními letadly na USA 11. září 2001.

Jako okamžitou odpověď na útoky z 11. září Američané rozhodli o vojenském zásahu v Afghánistánu, který měl za cíl svrhnout režim Tálibanu, jenž poskytoval Al-Káidě zázemí. Spojenecké síly vtrhly do Afghánistánu a začala válka, která měla za cíl zbavit Tálibán moci a nastolit v zemi demokratický režim. To se však ukázalo jako tvrdší oříšek, než se zprvu čekalo, a boje s houževnatými afghánskými táliby pokračují dodnes.

²¹ *Novinky* [online]. [cit. 2011-04-30]. Al-Káida. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/al-kaida>>

Usáma bin Ládín byl nejhledanější terorista světa. Po necelých deseti letech od počátku honby na jeho hlavu oznámily americké úřady 2.5.2011, že Usáma bin Ládín byl zabit speciálním komandem v Pákistánu. Jeho smrt jemenská větev Al-Káidy označila za katastrofu pro celou síť a slibuje, že to nejhorší ještě přijde a bude to intenzivnější a ničivější.

První pomsta za smrt bin Ládína přišla od hnutí Tálibán v podobě dvou pumových útoků na severozápadě Pákistánu. Nálože vybuchly před výcvikovým střediskem polovojenských jednotek a přinejmenším jednu z bomb odpálil sebevražedný útočník na motocyklu. Jedná se o nejkrvavější útok od 2. května. Tento útok zvyšuje obavy, že Al-Káída a na ni navázané skupiny skutečně zosnují sérii útoků v reakci na zabití Usámy bin Ládína.

2.2 Terorismus v České republice

2.2.1 Terorismus v českých zemích do roku 1948

Hledání historických kořenů terorismu na českém území je v podstatě nemožné. Budou-li za terorismus považovány politické vraždy a atentáty, lze takové projevy násilí vysledovat již velmi hluboko v českých dějinách. Budou-li za terorismus pokládány události související s vedením zstrašujících válek proti civilistům, lze zmínit řadu brutálních vojenských tažení po českém území, zejména pak nábožensky motivovaných (husitské války, třicetiletou válku). Pokud budou za terorismus pokládány drakonické postihy odpůrců režimu i z dnešního pohledu nepřiměřeného výsledku či exekuce „běžných“ kriminálků, byl takovýto „režimní teror“ do určité míry vlastní většině státních útvarů do roku 1918²².

Specifické násilí s teroristickými prvky byla inkvizice, která našla odezvu např. v „honu na čarodějnice“ ještě koncem 17. století²³. Teror ve formě odstrašujících brutálních exekucí byl na přelomu 17. a 18. století používán v českých zemích proti Romům s cílem dosáhnout eliminace jejich způsobu života a vyštvat je ze země²⁴.

Kořeny moderního terorismu bývají odvozovány od anarchistického násilí od 19. a počátku 20. století. V českých zemích tento druh terorismu našel odezvu, když o

²² MAREŠ, M. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. str. 39

²³ MAREŠ, M. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. str. 40

²⁴ NEČAS, C. Romové v České republice včera a dnes. str. 28-31

ozbrojených formách prosazování zájmů uvažovala určitá část českých anarchistů již od vzniku tohoto ideového proudu na našem území v 80. letech 19. století²⁵. Vyvrcholením těchto myšlenek byly až individuální anarchistické atentáty na Karla Kramáře a Aloise Rašína ve dvacátých letech²⁶. Na českém a moravském území se v omezené míře projevil také fašistický a komunistický pouliční teror (typický pro Německo či Itálii). Po nástupu nacismu v Německu zde byl částečně hitlerovským státem realizován terorismus vůči představitelům protinacistické opozice, jejíž významná část se na české území uchýlila. Období let 1939 – 1945 je charakterizováno nacistickým okupačním terorem, kterému asistovaly protektorátní orgány.

2.2.2 Terorismus v komunistickém Československu

Nastoupení komunistů k moci v roce 1948 přineslo novou vlnu státního teroru. Československo se stalo atraktivním útočištěm mnohých podezíraných organizací a spolupracovalo úzce se zeměmi zapletenými do terorismu. Charakteristické bylo např. zmanipulované vytváření odbojových skupin pod dohledem StB s cílem využít odhalení těchto „teroristických a záškodnických center“ pro obvinění nevinných či velmi volně zúčastněných lidí k zastrášení určitých skupin obyvatelstva²⁷. Za jisté rukojmí si komunistický režim bral často i rodinné příslušníky, s ohledem na možnost zabránění studia, vyhazovu ze zaměstnání apod. Přes určité uvolnění od poloviny padesátých let využíval komunistický režim metody terorizace až do svého pádu v roce 1989.

Komunistický režim také realizoval nebo podporoval mezinárodní terorismus v zahraničí. Československá rozvědka podnikla v roce 1957 ve Francii pumový útok, který měl zmařit začínající západoevropskou integraci. V sedmdesátých letech StB plánovala a poté i realizovala pumový útok na českou redakci vysílání stanice Svobodná Evropa v Mnichově²⁸.

Ve speciálním školicím středisku v Zastávce u Brna probíhal výcvik frekventantů ze zemí třetího světa, kteří se zde školili ve dvou policejních oborech i v ochraně proti

²⁵ MAREŠ, M. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. str. 40

²⁶ MAREŠ, M. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. str. 40

²⁷ MAREŠ, M. Terorismus v ČR. str. 86

²⁸ MAREŠ, M. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. str. 43

terorismu a v boji proti němu (tento výcvik mohl být zneužit i ke zcela opačným účelům). Školili se zde lidé z Afghánistánu, Palestiny, Angoly apod. Mezinárodnímu terorismu pomohl český vývoz zbraní do různých zemí třetího světa vč. zemí podporujících terorismus jako Libye. Nejznámějším artiklem se v tomto směru stala trhavina Semtex, které se prodalo Libyi asi 900 tun²⁹. Následně byla libyjským režimem distribuována různým teroristickým skupinám (vč. palestinských uskupení a IRA). Semtex, vyvinut v 60. letech v Synthesii Semtín, je vnímán jako jistý symbol československé pomoci terorismu. V roce 1981 byl jeho vývoz do rizikových zemí zastaven a v roce 1989 byl jeho export ukončen úplně.

2.2.3 Situace po roce 1989

Od roku 1989 zde došlo pouze k několika incidentům, které lze do terorismu zahrnout. U většiny z nich ale nebyla politická motivace jejich pachatelů jednoznačně prokázána. Bylo ale zjištěno, že se na území republiky zdržovaly osoby, které byly teroristickým skupinám velmi blízké nebo dokonce byly jejich členy. Také byl zjištěn zájem o nákupy zbraní a technologií ze strany osob podezřelých ze spolupráce s teroristickými organizacemi a byly zaznamenány snahy o založení poboček zahraničních nevládních organizací podezřelých z podpory terorismu.

Dne 12. března 1999 vstoupila ČR do NATO, čímž na sebe přebrala část celosvětové odpovědnosti, včetně z toho plynoucích bezpečnostních rizik - tedy i rizika spojená s řadou nových potenciálních nepřátel. O to více to opět platí v případě různých forem angažmá ČR na Blízkém východě. Zapojení se České republiky do současné protiteroristické koalice se rizika teroristického útoku na území či zájmy ČR zvyšují (vojenské kontingenty, hostitelská země summitu NATO). Na ČR se již vztahuje fatwa³⁰ tálibánských islámských učenců o nutnosti vyhlásit svatou válku - džihád - každému, kdo se zúčastní útoku na Afghánistán.

V souvislosti s útokem na Irák byla podobná fatwa také vyhlášena šíitskými duchovními z jihu Iráku. Na ČR se také začíná vztahovat již dříve vyřčená fatwa Usámy bin-Ládina (v roce 1998 ji zveřejnila tzv. Mezinárodní islámská fronta pro boj proti Židům a křesťanům) o nutnosti bojovat proti USA a jejich spojencům. I když

²⁹ MAREŠ, M. Terorismus v ČR. str. 89

³⁰ Fatwa je forma nábožensko-právního prohlášení islámských duchovních, které zdůvodňuje či posvěcuje z náboženských pozic určité jednání či politiku.

tato fatwa je primárně zaměřena proti USA, je pravděpodobné, že řada teroristů ji chápe v širším kontextu. Na aktuálnosti tak získává scénář, v jehož rámci by případný teroristický útok mohl být z pohledu jeho organizátorů a pachatelů (vedle jiných motivací a důvodů) koncipován jako “trest za účast země v protiteroristické alianci”.

V současné době se Česká republika jeví jako region, v němž terorismus nepředstavuje vážnější bezpečnostní problém. Na území ČR nebyla dosud zaznamenána žádná činnost teroristických organizací.

2.2.4 Zdroje terorismu v ČR

Za nejvýznamnější možné zdroje terorismu v České republice lze pokládat následující oblasti³¹:

- mezinárodní vztahy
- extremismus
- kriminální scénu
- patologické jedince a skupiny

Oblast *mezinárodních vztahů* v České republice je charakterizována stále se prohlubující integrací s demokratickými zeměmi a sdílením jejich hodnot. Toto však přináší rizika vyplývající z účasti ČR v akcích a operacích, která s tím úzce souvisí. Jako příklad lze uvést činnost Rádia Svobodná Evropa a jeho vysílání do Iráku a Íránu, případně účast české armády v řadě mírotvorných misí, zejména na území bývalé Jugoslávie³². Možnými cíli je i řada objektů souvisejících s činností zahraničních institucí např. budovy ambasád či zahraniční firmy.

Extremismus v České republice expanduje a je závazným společenským problémem. Pro extremistickou krajně levicovou (anarchistickou) i krajně pravicovou (převážně prezentovanou příslušníky neonacistických skinheads) scénu je zřetelný silný trend k radikalizaci postojů a projevů, což do jisté míry souvisí i s jejich vazbami na zahraniční subjekty. Pro extrémistické skupiny je typická snaha o zdokonalování struktury, organizace, koordinace akcí, konspirace, spojení a operační plánování. Zvláště u extrémistických pravicových organizací je zřejmá snaha o legalizaci a jejich

³¹ Kolektiv autorů. Terorismus a my, ochrana před hrozbou moderní doby. str. 23

³² Kolektiv autorů. Terorismus a my, ochrana před hrozbou moderní doby. str. 24

přeměnu na občanská sdružení či politické strany, což by výrazně rozšířilo jejich sféru působnosti na společenský vliv. Současný stav extremismu lze hodnotit jako velmi znepokojující.

Oblast *kriminality* je v České republice od roku 1990 na vzestupu. Z hlediska nebezpečí terorismu je možné hodnotit formy kriminality spojené s organizovaným zločinem, jakými jsou např. zneužívání informací, korupce, ekonomická, počítačová a násilná kriminalita. V uvedených oblastech není politická motivace na prvním místě, ale jejich rozvoj může následně politické klima ovlivnit.

Patologičtí jedinci (skupiny) jsou nejméně pravděpodobnými pachateli teroristických činů. V průběhu posledních let bylo zaznamenáno na území státu několik případů spojených s použitím nástražných výbušných systémů, jejichž pachatele lze to této skupiny zahrnout. Politická motivace však nebyla v uvedených případech prokázána.

3 SOUČASNÁ PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY

3.1 *Boj proti terorismu a Evropská unie*

Terorismus je hrozbou pro všechny státy a všechny národy. Představuje vážnou hrozbu pro naši bezpečnost, hodnoty našich demokratických společností a práv a svobod našich občanů, zejména prostřednictvím bezohledných činů namířených proti nevinným lidem. Terorismus je zločin a za žádných okolností jej není možné ospravedlnit.

Evropská unie je stále otevřenější oblastí, ve které jsou vnitřní a vnější hlediska bezpečnosti úzce propojena. Je prostorem zvyšující se vzájemné propojenosti, který umožňuje volný pohyb osob, myšlenek, technologií a zdrojů. Tohoto prostředí teroristé zneužívají ke sledování svých cílů.

Evropská unie by měla hrát aktivní úlohu v celosvětovém boji proti terorismu, který vychází z komplexního globálního přístupu a zahrnuje preventivní a represivní prvky. Zvláštní význam pro zajištění co nejvyšší možné ochrany občanů EU proti hrozbám terorismu mají politické a právní činnosti zaměřené na preventivní opatření. Vzhledem k trvalé a různorodé povaze hrozeb způsobených terorismem jsou v boji proti němu nezbytná společná opatření a sdružování zdrojů členských států Evropské unie a orgánů EU.

Důraz na boj proti terorismu je zakotven v Evropské bezpečnostní strategii (European Security Strategy – ESS) z prosince 2003, která nese oficiální název „Bezpečná Evropa v lepším světě. Evropská bezpečnostní strategie.“ Uvádí, že terorismus je hrozbou strategické povahy a že dalšími vážnými hrozbami dnešního světa jsou rychle se množící ZHN a tzv. zhroucené státy (rouge states) a dochází k závěru, že „žádná z nich není hrozbou čistě vojenského charakteru, a proto nelze žádné z nich čelit jenom vojenskými nástroji. Každá z nich naopak vyžaduje kombinaci různých nástrojů.“³³

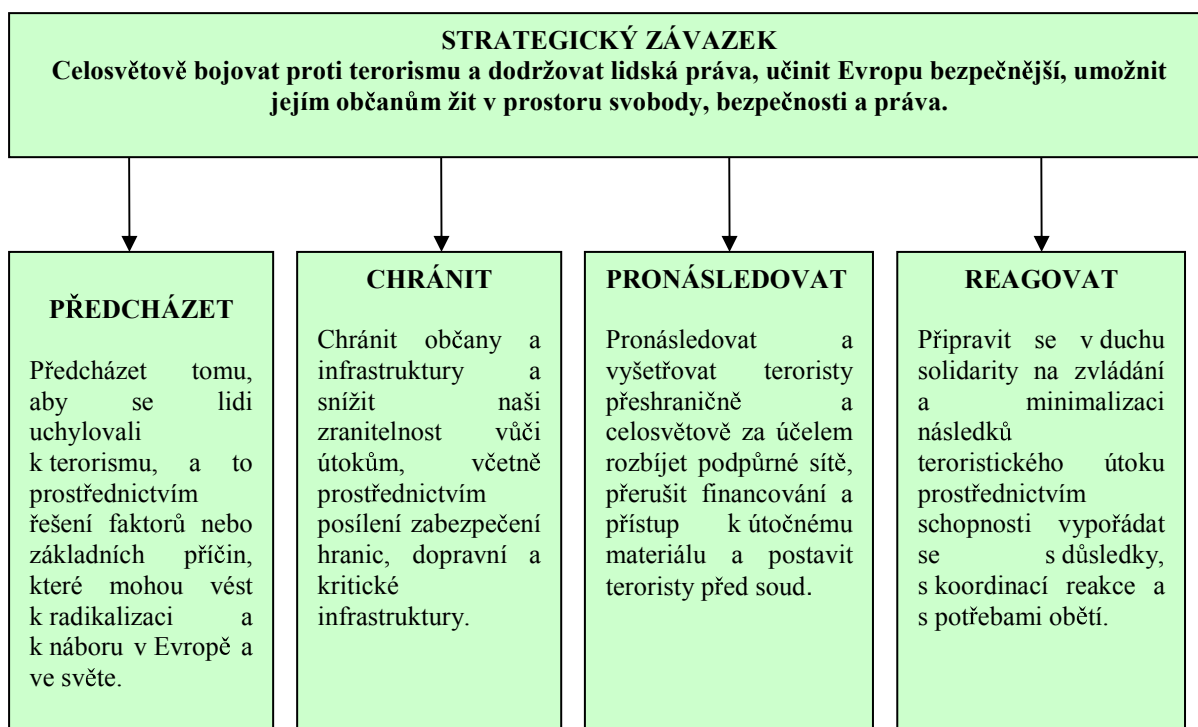
ESS klade velký důraz na preventivní politické a ekonomické působení a na politické řešení regionálních konfliktů. Je nezbytné kombinovat politický dialog, diplomatický

³³ EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 220

nátlak, mechanismy sledování a vyhodnocování situace v nezbytných případech i donucovací opatření. Javier Solana za základní mezinárodně politické podmínky úspěšnosti boje proti terorismu označuje fungující multilateralismus, dodržování mezinárodního práva a plné respektování úlohy a významu OSN.³⁴

Základním dokumentem EU v oblasti boje proti terorismu je Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu, jejíž integrální součástí je Akční plán EU pro boj s terorismem. Impulsem k jejímu vzniku byly teroristické útoky v Londýně v roce 2005. Dokument je koncipován do čtyř pilířů uvedených na obrázku 1, které mají představovat odpovídající reakci na všechny aspekty terorismu: předcházet, chránit, pronásledovat, reagovat.

Obrázek 1 – Oblasti činnosti strategie pro boj proti terorismu

Zdroj: Rada Evropské Unie (2005)³⁵

³⁴ EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 220 - 221

³⁵ Rada Evropské Unie. Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu. str. 3

Tyto čtyři pilíře unijní strategie spojuje jeden společný rys, a tím je úloha Unie ve světě. Evropská unie prostřednictvím své vnější činnosti přebírá odpovědnost za příspěvek ke globální bezpečnosti a k budování bezpečnějšího světa. Jednáním prostřednictvím OSN a dalších mezinárodních organizací a ve spojení s nimi Unie pracuje na budování mezinárodního konsensu a podporuje mezinárodní normy v oblasti boje proti terorismu EU. Stěžejním prvkem evropského přístupu je rovněž pokračující význam přikládáný k boji proti terorismu v dialogu s klíčovými partnerskými zeměmi včetně USA.

3.1.1 Předcházet

Do oblasti I. pilíře patří hlavně prevence radikalizace a náboru členů teroristických skupin. Boj proti radikalizaci a náboru teroristu je výzvou především pro členské státy, a to na celostátní, regionální i místní úrovni. Práce EU v této oblasti může poskytnout významný rámec napomáhající koordinaci vnitrostátních politik, sdílení informací a určování osvědčených postupů. Zapojení jednotlivce do terorismu není v dnešní době těžké – snadné cestování, převádění peněz a komunikace – včetně komunikace přes internet – znamenají jednodušší přístup k radikálním myšlenkám a výcviku. Tento typ chování musíme umět rozeznat a zamezit mu např. omezením činnosti osob, kteří se na radikalizaci podílejí, přecházením přístupu k teroristickému výcviku, zavedením silného právního rámce za účelem přecházení podněcování a náboru a přezkoumáním způsobů, jak narušit nábor teroristů přes internet. K radikalismu napomáhají také podmínky ve společnosti např. slabá vláda nebo autokratický styl vládnutí, rychlá, ale neřízená modernizace, nedostatek politických a ekonomických vyhlídek a vzdělávacích příležitostí. Uvedené faktory se spíše mohou objevit v rámci jednotlivých vrstev obyvatelstva než v rámci Unie. Proto by členské státy měly důrazněji prosazovat řádnou správu věcí veřejných, lidská práva, demokracii, vzdělávání a hospodářskou prosperitu a zapojovat se do řešení konfliktů. Unie by se měla zaměřit na případné nerovnosti a diskriminaci a podporovat mezikulturní dialog a případně dlouhodobé začlenění.

Klíčové priority pro oblast „Přecházet“³⁶.

- vytvořit společné postupy za účelem rozeznávání a potírání problémového chování, zejména zneužívání internetu
- řešit podněcování a nábor zejména v klíčových prostředích, například ve věznicích, v rámci náboženského vzdělávání a bohoslužeb, zvláště prostřednictvím uplatňování právních předpisů, které tuto činnost staví mimo zákon
- vytvořit mediální a komunikační strategii, která lépe osvětlí politiky EU
- prosazovat řádnou správu věci veřejných, demokracii, vzdělávání a hospodářskou prosperitu prostřednictvím podpůrných programů Společenství a členských států
- rozvíjet mezikulturní dialog uvnitř i vně Unie
- vytvořit neutrální slovní zásobu pro projednávání těchto otázek
- pokračovat ve výzkumu, sdílení analýz a zkušenosti za účelem lepšího porozumění těmto otázkám a rozvoj politických reakcí

3.1.2 Chránit

Klíčovou součástí strategie pro boj proti terorismu je ochrana. Je třeba posílit ochranu klíčových cílů, a to snížením jejich zranitelnosti vůči útokům a omezením výsledného dopadu útoku. Mezi klíčové cíle patří ochrana občanů, ochrana infrastruktury a ochrana hranic a hlavní odpovědnost za tyto cíle mají členské státy. Vzájemná propojenost vyžaduje společnou efektivní činnost EU a důležitou roli zde hraje Evropská komise a to ve zvyšování standardů. Členské státy jsou schopny koordinovat své politiky, sdílet informace o reakcích na vnitrostátní úrovni, určovat osvědčené postupy a pracovat společně na rozvoji nových podnětů.

Ochrana vnějších hranic znamená známým teroristům nebo podezřelým osobám znesnadnit vstup a činnosti na území EU. Zlepšování technologií v oblasti získávání a

³⁶ Rada Evropské Unie. Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu. str. 9

výměny údajů o cestujících, včetně biometrických údajů v dokladech totožnosti a v cestovních dokladech, zvyšuje účinnost ochrany hranic a poskytuje občanům větší jistotu.

Do oblasti ochrany infrastruktury řadíme zvýšenou ochranu letišť, námořních přístavů a ujednání o ochraně letadel za účelem odrazení teroristů od útoků a řešení zranitelnosti v rámci domácích a zámořských přepravních operací. Zásadní význam vůči fyzickým a elektronickým útokům má snižování zranitelnosti kritické infrastruktury. Kritická infrastruktura zahrnuje fyzické objekty, informační technologie, sítě a služby při jejichž narušení by došlo k vážnému ohrožení či dopadům na zdraví, bezpečnost a ekonomický blahobyt obyvatelstva³⁷.

V rámci ochrany občanů se EU nezaměřuje pouze na hrozbu, kterou představuje teroristický útok, ale na celkovou bezpečnost jedince v případech nečekaných událostí. Opatření se týkají především zabránění přenosu expertízy o výrobě a použití trhavin a výroby bomb, bezpečnosti počítačových sítí a internetu, ale také schopnosti reakce na případný chemický, biologický či jaderný útok. Společná práce a výzkumné úsilí EU přispívá k rozvoji metodiky pro ochranu míst s velkou koncentrací lidí a jiných snadno zranitelných cílů před útoky.

Klíčové priority v oblasti „Chránit“³⁸:

- zasadit se o zlepšení zabezpečení pasů EU prostřednictvím zavádění biometrie
- zřídit Vízový informační systém a druhou generaci Schengenského informačního systému
- vypracovat prostřednictvím Frontexu účinnou analýzu rizik na vnějších hranicích EU
- provádět schválené společné normy v oblasti bezpečnosti civilního letectví, zabezpečení přístavů a námořní bezpečnosti

³⁷ Euractiv [online]. 2.10.2006 [cit. 2011-05-11]. EU a boj proti terorismu. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/eu-a-boj-proti-terorismu%C3%A1_v%C3%A1lka. >

³⁸ Rada Evropské Unie. Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu. str. 11

- schválit evropský program na ochranu kritické infrastruktury
- lépe využívat výzkumné činnosti na úrovni EU a na úrovni Společenství

3.1.3 Pronásledovat

Cílem je ztěžovat plánování teroristů, narušovat jejich sítě a činnost osob provádějících nábor k terorismu, zastavit financování teroristů a jejich přístup k útočnému materiálu a postavit je před soud za současného dodržování lidských práv a mezinárodního práva. Mezi klíčové oblasti patří ustavení právního rámce EU pro boj s terorismem, posílení spolupráce policejních, zpravodajských a celních útvarů a posílení soudní spolupráce.

Stíhání pachatelů trestních činů spadá do kompetence členských států. EU se snaží poskytnout lepší nástroje pro posílení jejich vzájemné spolupráce např. *evropský zatýkací rozkaz*. Klíčovým opatřením je *evropský důkazní příkaz*, který členskými státy umožňuje získat odkudkoliv z EU důkaz napomáhající teroristy usvědčit. Mezi další opatření patří uchovávání telekomunikačních údajů všech telefonních hovorů, emailů a návštěvnost stránek telekomunikačními společnostmi.

Mnoho teroristických hrozeb v Evropě má kořeny mimo EU. Oblast „Pronásledovat“ má celosvětový charakter a EU posiluje mezinárodní konsensus prostřednictvím Organizace spojených národů a dalších mezinárodních subjektů prostřednictvím dialogu a dohod.

Klíčové priority v oblasti „Pronásledovat“³⁹:

- posílit vnitrostátní schopnosti v oblasti boje proti terorismu, s ohledem na doporučení vzešlá ze vzájemného hodnocení vnitrostátních protiteroristických opatření
- plně využít Europol a Eurojust k usnadnění policejní a soudní spolupráce a nadále začleňovat posouzení hrozeb zpracovaných společným situačním střediskem do tvorby politiky boje proti terorismu

³⁹ Rada Evropské Unie. Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu. str. 14

- dále rozvinout vzájemné uznávání soudních rozhodnutí, včetně prostřednictvím přijetí evropského důkazního příkazu
- zajistit plné provádění a hodnocení stávajících právních předpisů, jakož i ratifikaci příslušných mezinárodních smluv a úmluv
- rozpracovat zásadu dostupnosti informací o vymáhání práva
- vypořádat se s přístupem teroristů ke zbraním a výbušninám, od složek pro amatérsky vyráběné výbušniny po chemický, biologický, radiologický a jaderný materiál
- vypořádat se s financováním terorismu, včetně prostřednictvím provádění schválených právních předpisů, práce na předcházení zneužívání neziskového sektoru a přezkumem celkových výsledků EU v této oblasti
- poskytovat technickou pomoc za účelem zvýšení schopnosti prioritních třetích zemí

3.1.4 Reagovat

EU se v rámci boje s terorismem zaměřuje na připravenost a zlepšování managementu krizových situací. Odpovědnost za krizový management a integrované záchranné systémy nesou členské státy. EU se snaží napomoci usnadnění vzájemné spolupráce jednotlivých členských zemí. V případě útoku s přeshraničními dopady je třeba rychlé sdílet operační a politické informace, koordinovat média a vzájemnou operativní podporu, s využitím všech dostupných prostředků včetně vojenských zdrojů. Pro účinnou a efektivní reakci je důležité, nakolik je EU schopná přijmout soudržné a společné opatření. Vypracovaná koordinační opatření EU pro případ krize napomůže k zajištění soudržnosti reakce EU na teroristické útoky.

Nedílnou součástí reakce na terorismu na vnitrostátní i evropské úrovni je solidarita, podpora a odškodnění obětí terorismu a jejich rodin. Členské státy by měly zajistit dostupnost přiměřeného odškodnění obětí. Evropská komise členským státům umožňuje, prostřednictvím sdílení osvědčených postupů o vnitrostátních opatřeních a posílení kontaktů mezi národními asociacemi obětí terorismu, aby podnikly kroky k poskytnutí podpory těm, kteří byli teroristickými útoky nejvíce postiženi.

Na mezinárodní úrovni poskytuje pomoc občanům EU ve třetích zemích a chrání civilní a vojenské prostředky zapojené do operací EU pro řešení krizí a napomáhá jim. Rovněž zajišťuje, aby práce na řešení následků katastrof byla úzce koordinována se související prací mezinárodních organizací, zejména Organizace spojených národů.

Klíčové priority v oblasti „Reagovat“⁴⁰:

- schválit koordinační opatření EU pro případ krize a podpůrné operativní postupy pro tato opatření
- revidovat právní předpisy o mechanismu civilní ochrany Společenství
- rozvinout hodnocení rizik jako nástroj, na kterém je založené budování kapacit reakce na útok
- zlepšit koordinaci s mezinárodními organizacemi v oblasti řízení reakce na teroristické útoky a jiné katastrofy
- sdílet osvědčené postupy a rozvíjet přístupy k poskytování pomoci obětem teroristických činů a jejich rodinám

V boji proti terorismu si EU stanovila tři strategické cíle⁴¹:

1. rozšiřování zóny bezpečnosti kolem Evropy v zájmu toho, aby země na hranicích Evropy byly dobře spravovány a řízeny
2. vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu – splnění tohoto cíle je pro EU základním předpokladem pro úspěšné řešení ostatních problémů spojených s Blízkým východem, který je nejnápadnější oblastí světa a vytváří nejvíce hrozeb teroristické povahy
3. posílení mezinárodního řádu v rámci stávajícího globalizovaného světa

⁴⁰ Rada Evropské Unie. Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu. str. 16

⁴¹ EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 221

V přístupu k hrozbě globálního terorismu klade EU rozhodující důraz na sedm směrů preventivního působení: posilování mezinárodní spolupráce, zamezování přístupu teroristů k finančním a jiným ekonomickým zdrojům, zvyšování připravenost k prevenci teroristických úderů, zajišťování bezpečnosti mezinárodní dopravy a zlepšování hraniční kontroly, zdokonalování schopnosti nezbytných pro zvládnutí důsledků případných teroristických úderů, soustředění pozornosti na ty faktory, které usnadňují nábor do teroristických organizací (jde zejména o bariéry a vzájemné předsudky mezi různými kulturami a náboženstvími, přičemž EU usiluje o jejich překonávání cestou zlepšování dialogu mezi kulturami, o preventivní úsilí ve třetích zemích, z nichž se mohou rekrutovat případní teroristé)⁴².

3.1.5 Subjekty protiteroristické politiky v EU

Mezi nejvýznamnější aktéry v boji proti terorismu v EU patří Evropská rada, Rada Evropské unie, Evropská komise, Protiteroristický koordinátor EU, Europol a Eurojust.

Evropská rada sdružuje hlavy států nebo předsedy vlád členských států Evropské unie a předsedu Evropské komise. Jejím hlavním úkolem je poskytování všeobecných impulsů pro sociální, ekonomické a politické vedení ve všech oblastech aktivit EU, a to jak na úrovni unie, tak na úrovni národních států. Na útoky z 11. září 2001 reagovala EU na zasedání Evropské rady dne 21. září 2001 přijetím dokumentu Akční plán boje proti terorismu⁴³, který sumarizuje nutné kroky společenství. V červnu 2002 přijala Evropská rada Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu⁴⁴. Jeho součástí je především Rámcové rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy. Dalším krokem bylo například nařízení týkající se bezpečnosti leteckého provozu či Rámcové rozhodnutí Rady o vytvoření společných vyšetřovacích týmů.

⁴² EICHLER, J. Terorismus a války na počátku 21. století. str. 221

⁴³ FOLTIN, Pavel; ŘEHÁK, David. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 20.7.2007, 2007, 1, [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2007/clanky/mezinarodni-spoluprace-v-boji-proti-terorismu.html>>. ISSN 1805-7199

⁴⁴ FOLTIN, Pavel; ŘEHÁK, David. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 20.7.2007, 2007, 1, [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2007/clanky/mezinarodni-spoluprace-v-boji-proti-terorismu.html>>. ISSN 1805-7199

Rada Evropské unie, někdy také nazývaná Rada ministrů, je jedním z rozhodujících orgánů EU. Reprezentuje členské státy a má rozsáhlé zákonodárné a výkonné pravomoci. Každá členská země je v ní zastoupena na ministerské úrovni. Vzhledem k širokému rozsahu oblastí, za něž je Rada zodpovědná, neexistuje v tomto orgánu stálé členství - konkrétní sestava je odvozena od tématu setkání.

Pro oblast boje proti terorismu má Rada EU dva pracovní orgány, a sice Pracovní skupinu pro boj s terorismem (Terrorism Working Group - TWG) a Pracovní tým pro terorismus/mezinárodní aspekty (The Working Party on Terrorism/External Aspects - COTER), který se zaměřuje na otázky spravedlnosti a vnitřních věcí. Pracovní skupina TWG je složená z ministrů vnitra a soudních orgánů (v některých státech jde o ministry bezpečnostních služeb), kteří zastupují všechny členské státy EU, Norsko a Švýcarsko. Druhý orgán, pracovní tým COTER, je složen především z ministrů zahraničních věcí, kteří zastupují pouze členské státy EU. Nejvýznamnějším krokem v boji proti terorismu, jenž byl Radou EU učiněn v 90. letech, bylo vydání deklarace týkající se terorismu La Gomera Declaration⁴⁵, která byla přijata 14. října 1995 na zasedání ministrů spravedlnosti a vnitra na španělském ostrově La Gomera. V dokumentu je definován boj proti terorismu jako prioritní cíl a záležitost společného zájmu. Dalším významným krokem v oblasti boje proti terorismu, který učinila Rada EU po útocích z 11. září 2001, bylo přijetí Evropské bezpečnostní strategie v prosinci 2003.

Evropská komise je výkonným orgánem a klíčovou institucí v centru rozhodovacího procesu Evropské unie. Více než kterákoli jiná instituce EU symbolizuje nadnárodní rozměr evropské integrace. Její činnost se soustředí především na podporu a rozvoj integračního procesu jako celku i jednotlivých aktivit Unie a na přípravu příslušné legislativy. Komise projednává legislativní návrhy, které pak Rada EU a Evropský parlament schvalují. V oblasti boje proti terorismu hraje v této oblasti roli omezenou rozsahem jejich kompetencí, tj. ve II. a III. pilíři může iniciovat legislativní návrhy pouze na žádost Rady. Bezpečnostní a protiteroristický komponent obsahuje mnoho oblastí, které spadají do I. pilíře. Aspirace na mezinstitucionální koordinační úlohu byly omezeny po jmenování protiteroristického koordinátora EU, který ovšem

⁴⁵ *Europarl.europa* [online]. 1998 [cit. 2011-04-20]. La Gomera Declaration. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/summits/mad2_en.htm#annex3>

nedisponuje rozsáhlými kompetencemi. Komise v oblasti proti terorismu navrhuje legislativu (důležitá je například role Komise při přípravě legislativy proti financování terorismu), připravuje strategie (např. proti radikalizaci, za použití expertních skupin) a řídí financování některých projektů (například v oblasti výzkumu a vývoje či projekty podporující oběti terorismu). V rámci samotné komise vzniklo několik skupin pro vnitřní koordinaci postupů souvisejících s bojem proti terorismu, většinou pod vedením osob z Generálního ředitelství justice a vnitřní věci. Nejdůležitější z nich byla vytvořena v roce 2004 (High Level Inter-Service group), kterou střídavě vede představitel Generálního ředitelství justice a vnitřní věci a představitel Generálního ředitelství pro vnější vztahy.

Protiteroristický koordinátor EU⁴⁶ je volen Evropskou radou. Funkce byla ustavena po útocích v Madridu (11.3.2004). Jeho úkolem je identifikovat slabiny jednotlivých členských zemí EU a Unie jako celku v oblasti boje proti terorismu a předkládat návrhy pro jejich překlenování a koordinovat práci Rady a monitorovat implementaci přijatých právních nástrojů. Protiteroristický koordinátor by měl také podporovat lepší koordinaci mezi Evropskou komisí a Radou. Někteří úředníci Evropské komise se ale ke snahám koordinátora staví rezervovaně, protože pracuje pro národní vlády. Obávají se, že by mohl roli Komise v protiteroristické politice ještě dále omezit. Institucionální překážky nekončí v oblasti spolupráce mezi protiteroristickým koordinátorem a Komisí, při vytváření této politiky hraje roli celá řada dalších institucí, výborů a komisí, jejich činnost se protiteroristický koordinátor snaží propojit. Kromě níže uvedeného Europolu a Eurojustu se jedná o dvě stále pracovní skupiny k terorismu – první se účastní úředníci jednotlivých národních ministerstev vnitra, druhé národní úředníci ministerstev zahraničí. Dalším orgánem je skupina, ve které se scházejí policejní prezidenti členských zemí, existují i skupiny pracovníků zpravodajských služeb.

Po útocích v Londýně se zlepšila činnost **SITCENu** (European Union Point Situation Centre), který má za úkol monitorovat mezinárodní vývoj v oblasti terorismu a šíření zbraní hromadného ničení. SITCEN má poskytovat podporu představitelům EU a dalším vyšším úředníkům a také vojenskému a civilnímu krizovému řízení. Nemá však žádné vlastní primární zpravodajské vstupy a až do nedávna mu členské státy

⁴⁶ *Euractiv* [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. EU a boj proti terorismu. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/eu-a-boj-proti-terorismu>>

zasílaly pouze nepříliš hodnotné údaje a analýzy. V současné době SITCEN zvýšil své analytické kapacity a také přísun primárních zpravodajských dat ze strany členských zemí se zlepšil.

Evropský policejní úřad (EUROPOL) byl zřízen v roce 1992 za účelem efektivního působení při vzájemné spolupráci orgánů prosazujících právo v oblasti prevence a boje proti nejzávažnějším formám mezinárodního organizovaného zločinu. Úřad sídlí v Haagu a k jeho zaměstnancům patří zástupci vnitrostátních orgánů pro prosazování práva (zástupci policie, celních úřadů, úřadů pro přistěhovalectví, apod.). Ve Správní radě má každý členský stát EU jednoho zástupce. O začlenění problematiky terorismu do působnosti Europolu rozhodli představitelé vlád zemí EU v květnu 1998. Podle této konvence má mít Europol hlavní slovo při potírání teroristických aktivit, ale i dalších projevů mezinárodního organizovaného zločinu. Europol dostal po útocích v Madridu od Evropské Rady úkol obnovit své Protiteroristické taktické uskupení (Counter Terrorism Task Force)⁴⁷, které zahájilo své aktivity v říjnu 2004. Tvoří jej experti z policejních a zpravodajských institucí jednotlivých členských zemí a analytici, kteří mají vyhodnocovat údaje a data, která mají dodávat jednotlivé členské země. Reálně ovšem většina členských zemí tyto údaje neposkytuje nebo je poskytuje ve velmi malé míře. Toto těleso zatím vydalo manuál pro vyšetřování v oblasti boje proti terorismu. Europol poskytuje operační podporu členským zemím a několik společných vyšetřovacích týmů už vytvořilo na základě vlastních operačních poznatků i první analytické zprávy. Zaměřuje se rovněž na hrozbu radikálního islámského terorismu. Vyhodnocuje trendy v oblasti financování terorismu, alternativní způsoby převádění finančních prostředků a na roli neziskových organizací. Významným krokem v oblasti posílení policejní a soudní spolupráce v Evropské unii bylo vytvoření Průmské smlouvy, kterou 27. května 2005 podepsalo v německém Průmu sedm členských států EU. Sedmička si tak například přímo vyměňuje údaje o DNA, otisky prstů nebo data o automobilech.

Eurojust je speciálním orgánem Evropské unie, který byl založen Rozhodnutím Rady Evropské Unie ze dne 28. února 2002. Úkolem tohoto orgánu je přispívat ke koordinaci činnosti národních prokuratur a podporovat trestní vyšetřování a stíhání v

⁴⁷ *Euractiv* [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. EU a boj proti terorismu. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/eu-a-boj-proti-terorismu>>

závažných případech mezinárodního organizovaného zločinu (včetně terorismu), zejména na základě analýz zpracovaných Europolem. Kromě toho Eurojust spolupracuje s Evropskou soudní sítí, především s cílem zjednodušit vyřizování žádostí o právní pomoc mezi jednotlivými soudy nebo státy. Ve vztahu k boji proti terorismu je nutno poznamenat, že každá členská země vyslala do ústředí Eurojustu svého zástupce, který má na starosti pouze protiteroristickou agendu. Eurojust je první stálou sítí soudních úřadů, která má být uznávaná po celém světě. Zasedání této instituce, jenž probíhají za účasti vyšetřovatelů a žalobců z různých států, jsou realizována za účelem jednání o jednotlivých případech a specifických druzích trestných činů na strategické úrovni. Eurojust tak zastává jedinečnou úlohu jakožto nový stálý orgán v oblasti evropského práva. Jeho posláním je rozšířit oblast vývoje rozsáhlé evropské spolupráce na případech trestní justice. V rámci evropského soudnictví může být Eurojust do jisté míry považován za partnera Europolu, poněvadž činnost Europolu musí být doplňována a podporována činností národních prokurátorů koordinovanou Eurojustem a na straně druhé Eurojust k plnění této koordinační funkce potřebuje údaje a informace shromažďované Europolem. V roce 2005 dosáhl počet kauz spojených s terorismem 6% z celkového počtu případů, kterými se Eurojust zabýval⁴⁸.

3.2 Protiteroristická politika v ČR

Vývoj terorismu na českém území s sebou přinesl nutnost realizace protiteroristické politiky. Její význam pro ČR jakožto člena koalice ve válce s terorismem narostl po 11. září 2001. Na boj proti terorismu má velký vliv politika mnoha mezinárodních organizací. Politika ČR v boji proti terorismu prošla v posledních letech procesem výrazné evropeizace.

3.2.1 Obecná charakteristika protiteroristické politiky

Jedná se o politiku, která je zaměřena na odstranění terorismu. V širším pojetí ji lze chápat jako celkové působení společenských aktérů na nejrůznějších úrovních, které vede k potlačení předpokladů, podmínek i negativních důsledků terorismu. V užším pojetí se vztahuje pouze k politice proti terorismu daného státu.

⁴⁸ Euractiv [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. EU a boj proti terorismu. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/eu-a-boj-proti-terorismu>>

Mezi nástroje státní protiteroristické politiky patří především⁴⁹:

- zpravodajské operace (zjišťují informace o teroristech)
- policejní operace (zadržování teroristů, osvobození rukojmích, likvidace náloží apod.)
- vojenské operace (zajišťují likvidaci teroristů a ochranu před nimi vojenskými prostředky)
- právo (zajišťuje zákonné vymezení kompetencí protiteroristických orgánů a sankční normy pro postih teroristů a subjektů, které je podporují)
- preventivní opatření
- politická činnosti směřující k odstranění příčin terorismu
- civilní ochrana

Protiteroristická politika je v první řadě pojímá jako součást bezpečnostní politiky státu, jak vnitřní tak vnější. Do doby vzniku globálního terorismu (do 70. let 20. století) byl terorismus považován za záležitost vnitřní bezpečnosti politiky. S rozvojem nových forem terorismu se stala záležitostí i vnější bezpečnostní politiky. Terorismus byl rovněž většinou pojímán jako nevojenská hrozba, ale postupně se stal i hrozbou vojenského charakteru. Jeho intenzita si v řadě případů vynutila nasazení armády jak pro potlačení vnitřního terorismu, tak především při boji proti režimům podporujícím terorismus.

Politika proti terorismu původně začala na úrovni států, v současnosti je internacionalizována na mezinárodně-regionální i globální bázi.

3.2.2 Vývoj protiteroristické politiky v ČR

Po roce 1989 začalo Československo existovat ve zcela novém bezpečnostně-politickém prostředí. Specifické změny přinesl i vznik samostatné České republiky. Na vnitřní a vnější bezpečnost státu měly závažné dopady i vstup do Organizace

⁴⁹ MAREŠ, M. Terorismus v ČR. str. 383

Severoatlantické smlouvy (dále NATO) a do Evropské unie (dále EU) i členství v některých dalších mezinárodních bezpečnostně-politických organizacích.

Vývoj české protiteroristické politiky po roce 1989 lze rozdělit do tří fází, jejichž hranice se prolínají. Tyto fáze úzce souvisí s vývojem české bezpečnostní politiky obecně⁵⁰.

První fázi můžeme nazvat fází odstranění komunistického dědictví v oblasti pomoci terorismu a vymezit v období od konce roku 1989 do roku 1991. Došlo v ní k odstranění nejmarkantnějších přežitků státního aparátu nedemokratického režimu např. zrušení Státní bezpečnosti, rozpuštění Lidových milicí, k odchodu okupačních sovětských vojsk a rozpuštění Varšavské smlouvy a k základní úpravě legislativy.

Ve druhé fázi došlo k budování základů protiteroristické politiky a můžeme ji vymezit zhruba od konce roku 1991 do roku 2000-2001. V této fázi byla ustálena institucionální struktura boje proti terorismu v oblasti vnitřní bezpečnosti vč. Vzniku specializovaných policejních a zpravodajských složek. Dále byly stanoveny jednoznačné zahraničně-politické priority vstupu do NATO a do EU a připraveny a schváleny některé základní bezpečnostně-politické dokumenty (mezinárodní smlouvy o terorismu, Bezpečnostní strategie České republiky).

Třetí fáze začíná zhruba v letech 2000-2001 (hlavním podnětem by mohlo být 11. září 2001) a trvá doposud. Česká protiteroristická politika začala být úzce spjata s úsilím mezinárodního společenství o potlačení terorismu a propojila se s úsilím NATO a EU. Pokračovala a zintenzivňovala se aktivita policie a zpravodajských služeb proti terorismu a specializace v protiteroristické politice se výrazně projevila v Armádě ČR. Podobu českých zákonů ovlivnily mezinárodní a evropské normy. O boj proti terorismu se začala výrazně zajímat i veřejnost a jeho dílčí aspekty se staly předmětem medializovaných politických střetů.

3.2.3 Boj proti terorismu v ČR

Nejvýznamnějším koncepčním dokumentem v ČR byl v boji proti terorismu Národní akční plán boje proti terorismu, který byl poprvé přijat v roce 2002 a následně byl čtyřikrát aktualizován. Čtvrtá aktualizace dokumentu „Národní akční

⁵⁰ MAREŠ, M. Terorismus v ČR. str. 386-387

plán boje proti terorismu – Aktualizované znění pro léta 2007 – 2009“ byla přijata v únoru 2008. Pro další období je aktuálním klíčovým dokumentem „**Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012**“, jenž vychází ze čtvrté aktualizace Národního akčního plánu. Dokument je obecné povahy se základními principy boje proti terorismu v podmínkách České republiky, přibližuje jednotlivé oblasti, jichž se boj proti terorismu dotýká a také nastiňuje aktuální slabiny bezpečnostního systému České republiky související s touto oblastí.

Dokument se zaměřuje na těchto pět klíčových oblastí⁵¹:

- Oblast č. 1: Zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty, zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti.
- Oblast č. 2: Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury respektive jiných cílů, potenciálně zranitelných teroristickým útokem.
- Oblast č. 3: Bezpečnostní výzkum, vzdělávání a informování veřejnosti ve vztahu ke konkrétním aspektům boje proti terorismu.
- Oblast č. 4: Prevence radikalizace ve společnosti a boj proti rekrutování do teroristických struktur.
- Oblast č. 5: Legislativní a mezinárodně-smluvní otázky.

ČR v souladu se svými spojeneckými závazky, trvale sleduje a vyhodnocuje dynamicky se vyvíjející mezinárodně-politickou situaci s cílem hledat cesty, jak podle svých možností podpořit mezinárodní protiteroristické úsilí formou účasti na zahraničních stabilizačních misích vojenského i nevojenského charakteru⁵².

Česká republika považuje za nedílnou součást komplexního pojetí boje proti terorismu *poskytování humanitární a rozvojové pomoci*, na němž se kromě veřejného sektoru významně podílejí i soukromé subjekty a nevládní organizace. Toto úsilí je motivováno snahou o zmírnění negativních dopadů hospodářských, sociálních,

⁵¹ Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2010 [cit. 2011-05-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=47632&doctype=ART&>>

⁵² Např. příslušníci Útvaru rychlého nasazení, lékaři, chemici, příslušníci odminovací jednotky a příslušníci Vojenské policie působící zejména na Západním Balkáně a v zemích Blízkého a Středního východu.

kulturních a náboženských rozdílů mezi obyvateli jednotlivých částí světa, které mohou být identifikovány jako faktory přispívající k nárůstu terorismu.

Na postoj ČR pro bezpečnost a úroveň bezpečnosti působí pět mezinárodních organizací⁵³:

- Organizace spojených národů (OSN)
- Severoatlantická aliance (NATO)
- Evropská unie (EU)
- Organizace bezpečnosti a spolupráce v Evropě (OBSE)
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Organizace spojených národů (OSN)

Od svého založení v roce 1945 je jedinou a nezastupitelnou celosvětovou mezinárodní organizací mezivládního charakteru. Jejím hlavním posláním je zachování a udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, hospodářský, sociální a kulturní rozvoj a spolupráce mezi národy. Přijímá opatření, která by měla předcházet ohrožení míru, odstraňovat hrozby a potlačit každý útočný čin nebo jiné porušení míru. V OSN platí zásada svrchované rovnosti všech členských států. Její členové by měli řešit mezinárodní spory cestou mírových prostředků a měli by se vystríhat hrozby nebo použití hrozby síly proti územní celistvosti a politické svrchovanosti členských států. Mají také povinnost pomoci při každé akci, kterou OSN podniká v souladu s Chartou⁵⁴.

Hlavní zodpovědnost za zachování mezinárodního míru a bezpečnosti má Rada bezpečnosti, která má pět stálých členů (USA, Rusko, Čína, Francie, Velká Británie) a 10 nestálých členů, které volí Valné shromáždění. Každý stát při posuzování bezpečnostních hrozeb, kterým čelí, by se měl vždy obrátit na Radu bezpečnosti OSN a předložit jasné argumenty. Na jejich základě pak dostane oprávnění k vojenské akci, která by mohla mít buď preemptivní (proti hrozbě, která je naléhavá a blízká), nebo preventivní charakter (zásah proti hrozbě, která ještě není ani naléhavá, ani blízká).

⁵³ ČAPEK, J. Selected aspekt of the population safety and protection, str. 16

⁵⁴ EICHLER, J. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. str. 283

Toto je doporučení z dokumentu zvaného Bezpečnější svět: naše sdílená zodpovědnost⁵⁵.

Mírové operace OSN se podle stanovených cílů a použitých prostředků dělí na pět druhů: prevence či předcházení konfliktů, nastolení míru, udržení či zachování míru, vynucení míru, budování míru. Mírové mise OSN jsou zásadním nástrojem mezinárodního společenství k prosazování míru a bezpečnosti. O jejich důležitosti svědčí i fakt, že v roce 1988 mírové síly Spojených národů obdržely Nobelovu cenu míru.

Československo bylo od 24. října 1945 jedním ze zakládajících členů OSN. Česká republika se stala členem OSN 19. ledna 1993. K vrcholům dosavadního působení ČR v OSN patřilo členství ČR v Radě bezpečnosti v období 1994 – 1995 a předsednictví 57. Valnému shromáždění OSN (podzim 2002 – podzim 2003). Významné bylo rovněž předsednictví v Hospodářské a sociální radě v roce 1997 a obsazení místopředsednických funkcí v celé řadě volených orgánů OSN. Od jejího vzniku až do dnešního dne byla Česká republika zvolena do více než 30 volených orgánů OSN.

Severoatlantická aliance (NATO)

Jedná se o mezinárodní euroatlantickou vojenskou organizaci, která byla založena v roce 1949, kdy 12 států podepsalo tzv. Washingtonskou smlouvu. Jejich společným zájmem je zachování a obrana jejich svobody cestou politické solidarity a přiměřené vojenské síly. Působí jako fórum pro konzultace a rozhodování o politických a vojenských otázkách bezpečnosti. Udržuje vojenský potenciál postačující na prevenci války a k účinné obraně, rozvíjí celkový potenciál pro řešení krizí, prohlubuje dialog s ostatními státy a kooperativní přístupů k evropské bezpečnosti⁵⁶.

Základem smlouvy je zejména článek 5, který měl především odradit Sovětský svaz od útoků na západní Evropu. *„Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že*

⁵⁵ EICHLER, J. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. str. 287

⁵⁶ EICHLER, J. Mezinárodní bezpečnost v době globalizace. str. 290

neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněna v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti“⁵⁷. Členské státy NATO poprvé použily tento článek dne 12. září 2001 jako odpověď na teroristické útoky 11. září 2001 v USA.

Ukázalo se ovšem, že NATO není připravené vést nový typ vojenských operací a potvrdila se technologická zaostalost vojenských schopností evropských členských států za USA. Na summitech v Praze a Istanbulu byla schválena řada opatření se zaměřením na vedení nových typů vojenských operací. Na Pražském summitu v roce 2002 schválila Vojenskou koncepci obrany proti terorismu (Military Concept for Defence against Terrorism). V současné době se NATO zaměřuje na oblast spolupráce zpravodajských služeb členských zemí, působení aliančních sil v mezinárodních operacích a rozvíjení spolupráce aliančních zpravodajských služeb se zpravodajskými službami nečlenských států.

ČR vstoupila do NATO 12. března 1999 společně s Maďarskem a Polskem. Po rozpadu Varšavské smlouvy a odchodu sovětských vojsk šlo z bezpečnostního hlediska o další historicky klíčový krok v zajištění naší obrany. Členstvím v NATO získala ČR nejvyšší bezpečnostní statut. Prostřednictvím svých zpravodajských služeb se dlouhodobě podílí na aliančním protiteroristickém úsilí. Rovněž vysílá své jednotky do mezinárodních protiteroristických operací.

Evropská unie (EU)

Evropská unie patří k nejdůležitějším mezinárodním organizacím zachovávající vnitřní a vnější bezpečnost v každém členském státě. EU vznikla v roce 1993 na základě Maastrichtské smlouvy a nyní ji tvoří 27 evropských států, jež spojuje hospodářské a politické partnerství. Členské státy se usnesly na prosazování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP), která se stala druhým pilířem unie.

⁵⁷ *Natoaktual* [online]. 1999 [cit. 2011-05-28]. Washingtonská smlouva. Dostupné z WWW <http://www.natoaktual.cz/na_summit.asp?y=na_summit/washingtonskasmlouva.htm>

V roce 1992 byly v Petersbergu definovány hlavní působnosti SZBP: účast na humanitárních akcích, záchranných a pátracích akcích a operace na udržení a prosazení míru. Petersberské úkoly otevřely prostor pro větší samostatnost evropských zemí, ale nijak nekonkurovaly činnosti NATO.

V prosinci 2003 byl schválen dokument „Bezpečná Evropa v lepším světě. Evropská bezpečnostní strategie“, která označuje terorismus, proliferaci zbraní hromadného ničení za nejzávažnější bezpečnostní hrozby dnešního světa. Zpracováním a schválením vlastní bezpečnostní strategie EU potvrdila odhodlání získat kromě silného ekonomického postavení i vliv na mezinárodní bezpečnosti.

ČR se stala členem 1.5.2004 a její protiteroristické úsilí jde ruku v ruce s úsilím na úrovni Evropské unie. Přitom využívá klíčové unijní dokumenty, jako Evropská protiteroristická strategie a s ní spojený Akční plán Evropské unie pro boj s terorismem, Strategie boje proti radikalizaci a rekrutování a Akční plán Evropské unie pro boj s radikalizací a rekrutováním, Akční plána posílení bezpečnosti výbušnin, Akční plán k tématu chemických, biologických, radiologických látek a nukleárních materiálů aj.

Mezi členskými státy Unie existují značné rozdíly, jak v míře případného ohrožení, tak ve fungování bezpečnostních systémů. Zejména od zemí, které s terorismem dlouhodobě a úspěšně bojují, se ČR chce co nejvíce inspirovat a následně do českého bezpečnostního systému aplikovat metody, které po zhodnocení veškerých faktorů budou účelné a použitelné v našich podmínkách.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Původně Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, byla založena podpisem Helsinského závěrečného dokumentu (Helsinki Final Act) v roce 1975. Se svými 56 účastnickými státy (včetně České republiky) v Evropě, Střední Asii a Severní Americe představuje největší regionální bezpečnostní organizaci na světě. Přispívá aktivně ke snahám o včasné varování a k prevenci konfliktů, zvládnutí krizí a následné rehabilitaci po konfliktech.

Aktivita OBSE v otázce bezpečnosti zahrnují většinou prostřednictvím polních misí a regionálních center např. kontrolu zbrojení, preventivní diplomacii, zvyšování

bezpečnosti, zlepšování vztahů mezi znepřátelenými skupinami, monitoring lidských práv, demokracie a voleb, a další. Všechny účastnické státy mají stejný status a rozhodnutí jsou přijímána jednomyslně⁵⁸.

OBSE se nevěnuje výlučně vojensko- bezpečnostním otázkám, odzbrojení a hraničním problémům. Na základě širšího pojetí bezpečnosti se zabývá velice intenzivně rovněž lidskými právy, jejichž dodržování je neodmyslitelným předpokladem pro mír a stabilitu. OBSE proto ustavilo několik stálých institucí, která napomáhají účastnickým státům při plnění jejich závazků v oblasti lidských práv.

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj byla založena jako nástupce Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) a vznikla 30. září 1961, kdy vstoupila v platnost její ustavující Úmluva. Cílem OECD je podporovat taková opatření, jejichž smyslem je⁵⁹ :

- dosáhnout co nejvyššího udržitelného ekonomického růstu, zaměstnanosti a stoupající životní úrovně členských zemí při udržení finanční stability, a tak přispívat k rozvoji světového hospodářství;
- přispívat ke zdravému hospodářskému rozvoji v členských i nečlenských zemích
- přispívat k rozvoji světového obchodu na mnohostranném nediskriminačním základě v souladu s mezinárodními závazky.

V současné době má OECD 34 členských zemích vč. České republiky, která je členem od roku 1995.

⁵⁸ *MZV* [online]. 2002 [cit. 2011-05-29]. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Dostupné z WWW

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_bepecnost_a/organizace_pro_bepecnost_a_spolupraci_v.html>

⁵⁹ *MZV* [online]. 2002 [cit. 2011-05-29]. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Dostupné z WWW <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/oecd/index.html>

4 Subjekty protiteroristické politiky v ČR

Instituce a aktéři protiteroristické politiky v ČR jsou úzce vázáni na bezpečnostního systému, který je institucionálním nástrojem pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky ČR. Cílem bezpečnostního systému je zajišťování bezpečnosti ČR, ochraňování a prosazování životních, strategických i dalších významných zájmů ČR. Jeho základní funkcí je řízení a koordinace činnosti jednotlivých prvků při zajišťování bezpečnostních zájmů ČR a v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace.

Pro zabezpečení fungování bezpečnostního systému jsou na všech jeho úrovních stanoveny jednotné a koordinované postupy, které vycházejí z platné legislativy a respektují mezinárodní smlouvy, politické principy a závazky ČR.

Bezpečnostní systém je tvořen subjekty disponujícími příslušnými kompetencemi stanovenými platnými zákony. Subjekty jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí i samostatně v rozsahu své působnosti. Musí adekvátně a operativně reagovat na vzniklou krizovou situaci a být schopny koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí. Jednotlivé subjekty vytvářejí hierarchickou strukturu, v níž jsou obecnými pravidly, zásadami a specifickými postupy vymezeny vzájemné funkční vztahy a působnosti při zajišťování bezpečnosti ČR na všech úrovních.

Bezpečnostní systém je tvořen příslušnými prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, ale i právníky a fyzickými osobami, které mají odpovědnost za zajištění bezpečnosti ČR. Struktura bezpečnostního systému zahrnuje zejména prezidenta republiky, Parlament ČR, vládu, Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady, krajské a obecní úřady a jejich výkonné orgány krizového řízení, a dále ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné služby a havarijní služby.

4.1 Orgány moci zákonodárné

Parlament ČR

Postavení parlamentu a jeho místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje zejména Ústava ČR, ústavní zákon o bezpečnosti ČR a další platná legislativa. Zákonodárná moc v ČR náleží dvoukomorovému parlamentu. V kompetenci Parlamentu ČR je kromě schvalování zákonů vztahujících se k problematice obrany a bezpečnosti státu, spolurozhodovat o orientaci bezpečnostní politiky ČR, rozhodovat o vyhlášení stavu ohrožení státu, válečného stavu a o účasti ČR v obranných systémech mezinárodních organizací, jichž jsme členy, dávat souhlas k vyslání ozbrojených sil mimo území republiky a k pobytu cizích vojsk na území republiky. Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požádat parlament, aby projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání. O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

Parlament schvaluje zákony i v době krizových stavů. Za krizových situací má parlament zejména *zákonodárnou* a *kontrolní funkci*. O vyhlášení nebo zrušení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu rozhodují obě komory parlamentu na žádost vlády. Za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu Poslanecká sněmovna na návrh vlády přijímá návrh nouzového nebo válečného rozpočtu a mimořádného státního závěrečného účtu. Návrh takového rozpočtu nelze v Poslanecké sněmovně projednat ve zkráceném jednání, neboť zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny takový postup neumožňuje.

Parlament je také *všeobecným kontrolním orgánem* pro činnost vlády a dalších složek, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti státu. Kontrolní činnost parlament provádí prostřednictvím vlastních kontrolních orgánů. V Poslanecké sněmovně tuto úlohu plní Výbor pro obranu a bezpečnost, v Senátu pak Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost (VZVOB). Oba výbory se především zabývají návrhy zákonů, které se dotýkají obrany a bezpečnosti státu, návrhem vojenských smluv a úmluv omezující zbrojení, návrhy na vyslání ozbrojených sil ČR mimo území ČR a návrhy na pobyt ozbrojených sil cizích států na území ČR, informace o stavu

armády a její výzbroje a návrhy na modernizace, zadáváním veřejných zakázek pro ozbrojené síly ČR, kontrolou některých zpravodajských služeb.

Výbor pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny zřídil podvýbor pro zpravodajskou činnost (11 členů) a podvýbor pro integrovaný záchranný systém a civilní nouzové plánování (9 členů). Poslanecká sněmovna ustavila Stálou komisi pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby (7 členů), Stálou komisi pro kontrolu činnosti vojenského obranného zpravodajství (7 členů) a Stálou komisi pro kontrolu použití operativní techniky Policie ČR (5 členů).

4.2 Orgány moci výkonné

Prezident republiky

Prezident republiky má své pravomoci z hlediska bezpečnosti státu dané Ústavou ČR a další platnou legislativou. Je vrchním velitelem ozbrojených sil. Podle ústavního zákona o bezpečnosti má prezident právo účasti na schůzích Bezpečnostní rady státu (BRS), právo vyžadovat od BRS a jejích členů zprávy a projednávat s BRS nebo s jejími členy otázky spadající do jejich působnosti. Zpravodajské služby prezidentovi republiky podávají jednou za rok a kdykoli o to požádá zprávy o své činnosti. V případech zjištění, která nesnesou odkladu, předávají zpravodajské služby informace prezidentovi republiky bezprostředně. Prezident republiky s vědomím vlády ukládá úkoly zpravodajským službám v mezích působnosti těchto služeb. *Za vojenských krizových stavů* (souvisejících se zajišťováním obrany ČR) prezident vykonává pravomoci z titulu vrchního velitele ozbrojených sil ČR. Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu disponuje prezident nařizovací mocí v rámci mimořádných opatření. *Za nevojenských krizových stavů* (nesouvisejících se zajišťováním obrany ČR) nemá prezident žádné konkrétní pravomoci.

Vláda

Postavení vlády a její místo v bezpečnostním systému vymezuje zejména Ústava ČR, ústavní zákon o bezpečnosti ČR a další platná legislativa. Vláda je vrcholným výkonným orgánem státní moci, který uskutečňuje bezpečnostní politiku státu. Vláda je odpovědná za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému. Vláda je ze své činnosti odpovědná Poslanecké sněmovně. Je oprávněna vyhlášovat nouzový stav

v případě závažných krizových situací, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví, majetek či vnitřní pořádek a bezpečnost.

Rozhodnutí vlády vyhlásit nouzový stav (schválit rozhodnutí předsedy vlády o vyhlášení nouzového stavu) musí obsahovat krizová opatření, zahrnující i omezení základních práv a svobod a uložení povinností. K přijetí rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů vlády. Rozhodnutí o nouzovém stavu se zveřejní v hromadných sdělovacích prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Důležitý je rozdíl mezi činností vlády v běžném stavu a při krizových situacích včetně válečného stavu. Vláda především vyhodnocuje možná rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR a činí nezbytná opatření ke snížení popř. vyloučení těchto rizik, schvaluje strategickou koncepci obrany státu, řídí proces plánování obrany státu, rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování, schvaluje koncepci mobilizace ozbrojených sil ČR, rozhoduje o opatřeních k účinnému fungování bezpečnostního systému ČR, rozhoduje o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu, rozhoduje o opatřeních potřebných pro vedení války.

Vláda je dále oprávněna navrhnout prezidentovi republiky zrušení mimořádných opatření, nařídít mobilizaci, demobilizaci a mimořádné odvody, schvalovat strukturu armády, koncepci její výstavby a celkové počty vojáků, nařízením určit objekty důležité pro obranu státu a úseky státních hranic střežené vojáky Armády ČR, rozhodnout na návrh ministra vnitra o použití Armády ČR k záchranným pracím, k zabezpečení letecké přepravy humanitární a zdravotnické pomoci, určit pozemky a stavby, které mohou mít za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu strategický význam, zadávat úkoly zpravodajským službám, koordinovat a kontrolovat jejich činnost.

Při hrozbě vzniku krizové situace a po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, kdy je potřebné brát ohled na limitovaný čas, který je pro jednání vlády a její rozhodování k dispozici, se jednání vlády procedurálně zjednodušuje a zrychluje. Vláda je též po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného

stavu na základě zákona o zajišťování obrany a krizového zákona oprávněna omezit ta základní lidská práva a svobody, u nichž to Listina základních práv a svobod předpokládá a u nichž je to nezbytné pro řešení vzniklé krizové situace. V hospodářské oblasti není vláda povinna zavést regulační opatření. Těchto opatření může užít, pokud si situace vyžádá potřebu zavést regulaci chodu hospodářství (krizové hospodářství).

V oblasti mezinárodní spolupráce může vláda rozhodnout o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území ČR nebo rozhodnout o pobytu ozbrojených sil cizích států na území ČR, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení, o účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu, či o účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích. Vláda dále rozhoduje o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území ČR nebo o jejich přeletu nad územím ČR, o účasti ozbrojených sil ČR na vojenských cvičeních mimo území ČR a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území ČR. Takové rozhodnutí vlády platí nejvýše na dobu 60 dnů. Pokud vláda rozhodne o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území republiky nebo o pobytu ozbrojených sil cizích států na území ČR z důvodu plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení (spojenecká smlouva), může tak učinit jen během válečného stavu. Tato podmínka je naplněna, jestliže se smluvní strany zavázaly k vzájemné vojenské pomoci v případě ozbrojeného konfliktu.

Předseda vlády je předsedou Bezpečnostní rady státu (BRS), a v případech, kdy je funkce prezidenta republiky neobsazená, přebírá vrchní velení nad ozbrojenými silami ČR. Důležitou roli také sehrává I. místopředseda vlády jako koordinátor bezpečnostní problematiky.

Bezpečnostní rada státu (BRS)

BRS je stálým pracovním orgánem vlády v oblasti bezpečnosti, která je zřízena ústavním zákonem o bezpečnosti a v rozsahu pověření koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování.

Základním úkolem BRS je podílet se na tvorbě spolehlivého a funkčního bezpečnostního systému ČR, zabezpečovat koordinaci a kontrolu opatření k zajištění bezpečnosti ČR a mezinárodních závazků. V návaznosti na současná rizika a hrozby v oblasti bezpečnosti ČR je BRS koncipována jako orgán pro přípravu opatření v této oblasti, ale současně i pro řešení vzniklé krizové situace. Je orientována na komplexní zajišťování bezpečnosti ČR.

BRS tvoří předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Prezident má právo účastnit se schůzí BRS, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti. Schůze BRS se dále účastní guvernér České národní banky, předseda Správy státních hmotných rezerv, vedoucí Úřadu vlády České republiky a ředitel sekce předsedy vlády⁶⁰. Přestože byla BRS ustavena na základě ústavního zákona, není ústavním orgánem a není jí tímto ani žádným jiným zákonem dána pravomoc přijímat rozhodnutí v oblasti zajištění bezpečnosti ČR. V oblasti zajišťování bezpečnosti ČR může BRS žádat informace a analýzy od všech ministrů a vedoucích jiných správních úřadů a ukládat jim úkoly spojené se zajišťováním bezpečnosti ČR.

Součástí systému BRS jsou její čtyři stálé pracovní výbory:

Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (VKZBP), který vnitrostátně koordinuje zahraniční bezpečnostní politiku ČR a je v gesci ministra zahraničních věcí.

Výbor pro obranné plánování (VOP) koordinující plánování opatření k zajištění obrany ČR a je v gesci ministra obrany.

Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP) koordinující plánování opatření k zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, obyvatelstva a ekonomiky a požadavky na civilní zdroje nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR a je v gesci ministra vnitra.

Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ) koordinující činnost zpravodajských služeb ČR a plánování opatření k zajištění zpravodajské činnosti a spolupráce státních orgánů a je v gesci předsedy vlády ČR. Výbor samostatně nevyvíjí zpravodajskou činnost.

⁶⁰ DANICS, Š. Bezpečnostní politika ve veřejné správě. str. 73

V systému BRS je zařazen také *Ústřední krizový štáb* (ÚKŠ), který je podle krizového zákona pracovním orgánem vlády k řešení krizových situací. ÚKŠ je aktivován v době přímé hrozby nebo při vzniku krizové situace a předkládá návrhy na řešení krizových situací na schůzi BRS nebo v případě nebezpečí z prodlení přímo vládě. ÚKŠ zejména zabezpečuje operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování stavu realizace opatření přijímaných vládou, ministerstvy a jinými správními úřady k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklé krizové situace, nebo jiné závažné situace a poskytuje podporu činnosti orgánům krizového řízení územních správních úřadů a orgánům územní samosprávy. Podle charakteru krizové situace předseda vlády jmenuje předsedou ÚKŠ ministra obrany (krizová situace vojenského charakteru – vnější vojenské ohrožení ČR, plnění spojeneckých závazků v zahraničí a účast ozbrojených sil ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru) nebo ministra vnitra (krizová situace nevojenského charakteru – ostatní druhy ohrožení ČR, při poskytování humanitární pomoci většího rozsahu do zahraničí a při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom).

V případě vyhlášení krizového stavu se součástí ÚKŠ stává Ústřední povodňová komise a Ústřední nákazová komise. K řešení mimořádných událostí a krizových situací spojených s bioterorismem a ochraně veřejného zdraví je při ÚKŠ zřízena Odborná pracovní skupina pro biologickou ochranu.

4.3 *Ministerstva*

Dalšími subjekty protiteroristické politiky jsou *ministerstva a ostatní ústřední správní úřady*, jejichž úkoly v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR vycházejí z platných zákonů a dalších právních norem. Ministerstva a jiné správní úřady zřizují jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizové štáby.

Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)

Role ministerstva v oblasti bezpečnosti ČR podle kompetenčního zákona spočívá v odpovědnosti za zabezpečení vztahů ČR k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním uskupením, a koordinuje aktivity vyplývající z dvoustranné a mnohostranné spolupráce. MZV zejména zajišťuje ochranu práv a zájmů ČR v mezinárodních organizacích, řídí zastupitelské úřady v zahraničí, plní úkoly při zabezpečování styků s orgány cizích států v ČR a v zahraničí, koordinuje a

zabezpečuje přípravu, sjednávání a vnitrostátní projednávání smluv a dohod, zabezpečuje vyhlášení mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána, sleduje dodržování a provádění mezinárodních smluv a dohod s hlediska uplatňování zájmů zahraniční politiky ČR, uděluje souhlas v případech dovozu a vývozu vojenského materiálu, zajišťuje ochranu práv a zájmů ČR a jejich občanů v zahraničí.

MZV při plnění výše uvedených úkolů z hlediska zahraniční bezpečnostní politiky především prosazuje bezpečnostní zájmy ČR na mezinárodním poli vč. mezinárodních institucí, koordinuje a podílí se na realizaci zahraniční politiky za účelem ochrany a prosazování bezpečnostních zájmů ČR, sbírá a vyhodnocuje informace o vývoje bezpečnostní situace ve světě a následně informuje BRS/vládu a navrhuje opatření a další postup a přispívá k hodnocení hrozeb a rizik na celostátní úrovni.

Koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky provádí MZV prostřednictvím *Výrobu pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky*, který je součástí systému BRS. Významnou roli při zajišťování bezpečnostních zájmů ČR také sehrávají *diplomatická a konzulární služba ČR*. Diplomatičká služba plní především zahraničně-političké úkoly, zatímco konzulární služba je zapojena především do kontroly a regulace pohybu osob.

Ministerstvo obrany (MO)

Ministerstvo je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany ČR, řízení armády ČR a správu vojenských újezdů.

V rámci zabezpečování obrany se MO podílí na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu, připravuje koncepci operační přípravy státního území, navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě ČR, BRS a prezidentovi, koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně, řídí vojenskou zpravodajskou službu a vojenské obranné zpravodajství, zabezpečuje nedotknutelnost vzdušného prostoru ČR a koordinaci vojenského letového provozu s civilním letovým provozem, organizuje a provádí opatření k mobilizaci Armády ČR, povolává občany ČR k plnění branné povinnosti. Dále organizuje součinnost s armádami jiných států a vykonává státní dozor nad radiační ochranou ve vojenských objektech.

Pod MO spadá *Armáda ČR* (AČR), jejíž funkce není jenom vojenského a obranného charakteru. V rámci vnitřní bezpečnosti plní zejména funkce jako plnění úkolů Policie ČR, záchranné práce při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy, plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. V rámci vnější bezpečnosti by měla mít takovou strukturu, výzbroj a bojovou přípravu, aby byla schopná samostatně nebo v součinnosti se svými spojenci plnit úkoly při zajišťování této bezpečnosti ČR a také plnit úkoly v zahraniční v rámci realizace svých vojenských závazků. Síly a prostředky AČR jsou nasazeny především k plnění úkolů v zahraničních misích, na které jsou vysílány na základě požadavků mezinárodních organizací (EU, OSN, OBSE). Vojáci AČR se buď podílejí na řízení těchto misí, nebo monitorují politickou, vojenskou a bezpečnostní situaci v oblasti konfliktu, aktivně spolupracují s vládními i nevládními humanitárními organizacemi a účastní se zprostředkování řešení sporu mírovou cestou. Největší zahraniční kontingent AČR je součástí sil KFOR v Kosovu s tím, že se ČR také angažuje při řešení krize v Iráku a v Afghánistánu⁶¹. Aktuální mise AČR jsou uvedeny v příloze č. 2.

Ministerstvo vnitra (MV)

Ministerstvo je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona, ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu, včetně dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu, sdružovací a shromažďovací právo a povolování organizací s mezinárodním prvkem, zbraně a střelivo, požární ochranu, cestovní doklady, povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků, státní hranice, krizové řízení (nesouvisející se zajišťováním obrany), civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém. Dále zajišťuje komunikační síť pro Policii ČR, složky integrovaného záchranného systému a územní orgány státní správy. V rámci terorismu je MV jako gestor odpovědný za koordinaci protiteroristického úsilí České republiky a bojem proti terorismu se věnuje Odbor bezpečnostní politiky.

Pod ministerstvo vnitra spadá *Policie ČR*, jejímž prvořadým zájmem je služba veřejnosti. Policie výkonem své funkce zajišťuje ochranu bezpečnosti osob, majetku a

⁶¹ DANICS, Š. Bezpečnostní politika ve veřejné správě. str. 75

veřejného pořádku, předchází trestné činnosti a vykonává další činnosti na základě příslušných právních předpisů⁶². Z důvodu neustálé změny a kvalitativního vývoje na domácí a zahraniční kriminální scéně a s nutností reagovat na novodobá bezpečnostní rizika, jakými je např. terorismus nebo mezinárodní organizovaný zločin, přijala policie nejúčinnější opatření s cílem snižovat úroveň bezpečnostních rizik a dosahovat svého poslání.

Jedním z takovýchto opatření, bylo vytvoření Národního kontaktního bodu pro terorismus Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (NKBT), jako specializovaného centrálního komunikačního, informačního a analytického pracoviště Policie ČR. Toto pracoviště se zabývá sběrem, vyhodnocováním, analýzou a zpracováním informací, zjištěných Policií ČR, o teroristech a osobách důvodně podezřelých z napojení na teroristické organizace⁶³. NKBT je propojeno se všemi útvary Policie ČR a spolupracuje s ostatními bezpečnostními orgány u nás i v zahraničí. Pro potřeby nejširší policejní veřejnosti vytváří NKBT metodiky předcházení, odhalování a vyšetřování teroristické trestné činnosti a zpracovává situační a poziční dokumenty za svěřenou problematiku. Na podkladě takto získaných informací NKBT monitoruje a vyhodnocuje hrozby plynoucí z terorismu vůči zájmům České republiky a podílí se při jejich předcházení a případném odstraňování. Jeho hlavním přínosem je efektivní, koordinované a včasné zpracování dat o terorismu uvnitř policie, stejně jako možnost občanů České republiky obracet se s případnými podněty přímo na specializovaný útvar.

Mezi další útvary Policie ČR zabývající se terorismem patří Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování, Ochranná služba, Odbory obecné kriminality a Útvar rychlého nasazení.

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) spolupracuje při vyšetřování útoků a rozkrývání dalších teroristických sítí v rámci mezinárodní spolupráce, prověřuje výskyt osob či organizací podezřelých z teroristické činnosti a jejich případných aktivit na území ČR, spolupracuje se službou cizinecké a pohraniční

⁶² *Policie* [online]. 2010 [cit. 2011-06-04]. Terorismus. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-kontaktni-bod-pro-terorismus.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>

⁶³ *MVCR* [online]. 2010 [cit. 2011-06-04]. Zahájení činnosti Národního kontaktního bodu pro terorismus. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/zahajeni-cinnosti-narodniho-kontaktneho-bodu-pro-terorismus.aspx>>

policie při kontrole osob na hraničních přechodech a při udělování víz, informačně zajišťuje bezpečnost chráněných osob a objektů pro ochrannou službu Policie ČR, provádí informační zajištění a šetření k proliferaci zbraní hromadného ničení a informační zajištění pro akce NATO, spolupracuje s Úřadem pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační službou.

Ochranná služba zejména zajišťuje ochranu osob, diplomatických objektů, objektů zvláštního významu, provádí hygienicko-toxikologickou ochranu a zabezpečuje ve spolupráci s dalšími součástmi Policie ČR pyrotechnickou a technickou ochranu.

Odbory obecné kriminality se zabývají zejména problematikou výbuchů a činností extremistických skupin a jejich možným napojením na teroristické organizace.

Útvar rychlého nasazení (URNA) má za úkol provádění služebních zákroků proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečných pachatelů organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště nebezpečných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení. Podílí se na zpracování typových plánů.

V rámci ochrany obyvatelstva, kritické infrastruktury a odstraňován následků možných teroristických útoků představuje klíčovou roli integrováný záchranný systém (IZS). IZS nevytváří nové orgány, ale využívá stávající instituce a složek IZS, které jsou legislativně stanoveny. Je to systém s nástroji spolupráce a modelovými postupy součinnosti. IZS vznikl z potřeby společného postupu různých subjektů při záchranných a likvidačních pracích. Základním právním předpisem pro IZS je zákon o integrovaném záchranném systému a základními složkami jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany, Policie ČR a zdravotnická záchranná služba.

Ministerstvo financí (MF)

Postavení Ministerstva a jeho místo v bezpečnostním systému ČR vymezuje např. zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a další platná legislativa.

MF je v oblasti bezpečnosti ústředním orgánem státní správy zejména pro státní rozpočet, státní závěrečný účet, státní pokladnu ČR, finanční trh s výjimkou dozoru nad kapitálovým trhem v rozsahu působnosti Komise pro cenné papíry, daně, poplatky

a clo, finanční hospodaření, věci devizové včetně pohledávek a závazků státu vůči zahraničí, ochranu zahraničních investic, hospodaření s majetkem státu, ceny a pro činnost zaměřenou proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. MF dále koordinuje příjem finanční zahraniční pomoci.

V oblasti boje proti terorismu MF zákonem č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů ukládá povinnost povinným osobám (zejména finančním institucím) identifikovat klienta v případě, kdy povinná osoba je účastníkem obchodu převyšující částku 1 000 EUR⁶⁴. Identifikace musí být provedena před uskutečněním obchodu. Povinná osoba rovněž identifikuje klienta vždy (bez ohledu na stanovený limit) pokud jde např. o podezřelý obchod, vznik obchodního vztahu, uzavření smlouvy o účtu, vkladní knížce atd.

MF dále přijalo 9 doporučení Finanční akční skupiny pro boj proti praní špinavých peněz (FATF) k boji proti financování terorismu. Tato doporučení vytváří základní rámec jak odhalovat, předcházet a potlačovat financování terorismu a teroristických činů⁶⁵:

- ratifikace a implementace nástrojů OSN
- kriminalizace financování terorismu a přičleněného praní peněz
- zmrazování a konfiskace teroristických aktivit
- oznamování podezřelých obchodů souvisejících s terorismem
- mezinárodní spolupráce
- alternativní odesílání/poukázání peněz
- bezhotovostní převody
- neziskové organizace
- kurýři převážející hotovost

⁶⁴ Zákon č.253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, ze dne 5. června 2008. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=253%2F2008&number2=&name=&text=&>

⁶⁵ MFCR [online]. 2005 [cit. 2011-06-08]. Zvláštní opatření FATF týkající se financování terorismu. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/boj_proti_prani_penez_13916.html>

Ministerstvo dopravy (MD)

Ministerstvo v oblasti bezpečnosti ČR plní úkoly ve věcech silniční, železniční, letecké a vnitrozemské vodní dopravy a námořní dopravy. Při výkonu funkce národního leteckého úřadu, námořního úřadu, drážního správního úřadu, silničního správního úřadu a speciálního stavebního úřadu dbá zájmů obrany a bezpečnosti státu. V oblasti mezinárodní spolupráce odpovídá za provádění mezinárodních smluv a dohod v dopravě.

MD při plnění úkolů v oblasti bezpečnosti především vypracovává koncepci hospodářských opatření pro krizové stavy jakou součást dopravní politiky státu, podílí se na plánování obrany státu vč. operační přípravy státního území z hlediska dopravní infrastruktury, vydává Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví před protiprávními činy, zpracovává krizový plán a typové plány, spolupracuje v oblasti prevence z hlediska boje proti terorismu.

Ministerstvo spravedlnosti (MSpr)

Ministerstvo je ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství a vězeňství. MSpr se v souladu s kompetenčním zákonem v oblasti bezpečnosti podílí zejména na plnění úkolů vnitřní bezpečnosti státu. Resortní organizace (soudy, státní zastupitelství a Vězeňská služba ČR) plní zejména úkoly na úsecích boje proti závažné hospodářské a finanční kriminalitě, korupci, nelegálnímu obchodu s drogami, organizovanému zločinu atd. Dále se výrazně podílí na legislativním zajištění úkolů vnitřní bezpečnosti a pořádku.

Soudy jsou vykonavatelem soudní moci. Vězeňská služba ČR je připravena posílit Policii ČR při řešení krizových situací a v omezeném rozsahu i působit při mírových misích v zahraničí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO)

Ministerstvo je v oblasti bezpečnosti podle kompetenčního zákona ústředním správním úřadem pro energetiku, jednotlivá odvětví průmyslu, vnitřní a zahraniční obchod a využívání surovin vč. státních hmotných rezerv. V této oblasti spolupracuje s Českou energetickou inspekcí, Českou obchodní inspekcí a Licenčním úřadem.

V rámci NATO zastupuje Českou republiku společně se Správou státních hmotných rezerv v Průmyslovém plánovacím výboru NATO (IPC).

Ministerstvo zemědělství (Mze)

Ministerstvo je v oblasti bezpečnostního systému ČR dle kompetenčního zákona ústředním orgánem správy zejména pro oblast vodního hospodářství s výjimkou ochrany přirozené akumulace vod, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemní vod, péče o potraviny, veterinární péče, rostlinolékařské péče a lesního hospodářství s výjimkou území národních parků.

Za účelem předcházení nebezpečným nálezům a jejich zdolávání je v gesci ministra zemědělství vytvářena Ústřední nákazová komise. Mze se dále podílí na zajištění měřících míst kontaminace potravin.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)

MPSV koordinuje přípravu v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací. Dále provádí kontrolu přijímaných opatření v oblasti zajišťování bezpečnosti ČR k připravenosti na řešení vojenských i nevojenských krizových situací u přímo řízených organizací.

Ministerstvo životního prostředí (MŽP)

Ministerstvo je orgánem státní správy pro ochranu životního prostředí a v rámci bezpečnostního systému zajišťuje zpracování krizového plánu resortu, postupy pro řešení průmyslových havárií způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištění ovzduší, vypracování informačního systému krizové řízení v oblasti životního prostředí, zpracování dokumentů o zdrojích rizik a omezení jejich škodlivého působení na životní prostředí.

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR)

MMR z hlediska zákona o bezpečnosti nezajišťuje bezpečnost ČR, ale v krizových situacích zajišťuje pouze bezpečnost svých zaměstnanců, neboť nemá pořízené organizace. Při vyhlášení nouzového stavu přebírá zodpovědnost za bezpečnost svých zaměstnanců krizový štáb a postupuje podle následujících krizových plánů:

nevojenská krizová situace – opatření pro případ povodní, vojenská krizová situace – opatření při nátlakových akcích zájmových skupin a teroristických útoků.

Ministerstvo zdravotnictví (MZ)

Ministerstvo v souladu s ústavním zákonem o bezpečnosti zajišťuje ochranu životů a zdraví občanů. V součinnosti s orgány krizové řízení ČR realizuje vlastní koncepci krizového řízení a připravuje systém zdravotnické pomoci obyvatelstvu za krizových situací a za válečného stavu. V oblasti zdravotní péče a ochrany veřejného zdraví stanovuje MZ specifické podmínky činnosti zdravotnických zařízení vyplývající z charakteristiky mimořádných událostí, krizových situací a schválených hospodářských opatření pro krizové stavy.

K řešení mimořádných událostí a krizových situací spojených s bioterorismem a ochraně veřejné zdraví byla při ÚKŠ zřízena Odborná pracovní skupina pro biologickou ochranu, která je složena ze zástupců Hygienické stanice, Armády ČR, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, SVS ČR a HZS ČR. Vedoucím je Hlavní hygienik ČR.

4.4 Další ústřední správní úřady

Správa státních hmotných rezerv (SSHR)

Správa státních hmotných rezerv je v oblasti bezpečnosti ČR podle zákona o působnosti Správy státních hmotných rezerv ústředním orgánem státní správy pro hospodářská opatření pro krizové stavy, státní hmotné rezervy a ropnou bezpečnost.

SSHR zabezpečuje koordinaci ústředních správních úřadů a orgánů územní samosprávy při zajišťování hospodářských opatření pro krizové stavy, provozování celostátního informačního systému na podporu hospodářských opatření pro krizové stavy, tvorbu a udržování státních hmotných rezerv v souladu s plánem vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR a celostátní koordinaci příprav a mezinárodní aktivity k zajištění ropné bezpečnosti ČR.

Systém hospodářských opatření pro krizové stavy (HOPKS) je soubor organizačních, materiálních nebo finančních opatření, přijímaných orgány veřejné správy v souvislosti se zabezpečením nezbytných a mobilizačních dodávek výrobků, prací a

služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů a tvoří jej pět základních opatření⁶⁶:

- systém krizového hospodaření
- systém hospodářské mobilizace
- systém státních hmotných rezerv
- výstavba nezbytné infrastruktury
- systém regulačních opatření

Tento systém vytváří ucelený a kompaktní systém zajišťování potřebných věcných zdrojů pro řešení všech typů krizových situací, který je možné využít i pro řešení mimořádných událostí velkého rozsahu. Systém je úzce propojen se systémem krizového řízení, systémem zajišťování obrany a systémem řešení mimořádných událostí v České republice.

Česká národní banka (ČNB)

ČNB je ústřední bankou ČR a její postavení a místo v bezpečnostním systému vymezuje zejména Ústava ČR, zákon o zajišťování obrany ČR, zákon o ČNB a další legislativní předpisy. Jejím hlavním cíle je péče o cenovou stabilitu.

Při krizové situaci ČNB v oboru své působnosti stanoví a uskutečňuje opatření k zajišťování obrany státu včetně plánovaných prostředků na ně, garantuje základní bankovní služby, např. vedení účtů určených subjektů, popř. nouzový výdej hotovosti či vedení subjektů napojených na státní rozpočet.

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu může guvernér ČNB navrhnout vládě omezení nebo zakázání nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank, rozhodnout o zásadních měnově-politických opatřeních ČNB, stanovit kurs české koruny vůči cizím měnám, omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů, omezit nebo zakázat bankám poskytování úvěrů, omezit nebo zakázat vývoz české měny.

⁶⁶ SŠHR [online]. 2009 [cit. 2011-06-11]. Hospodářská opatření pro krizové stavy. Dostupné z WWW: <http://www.sshr.cz/cinnost/stranky/opatreni_krizove_stavy.aspx>

Národní bezpečnostní úřad (NBÚ)

Národní bezpečnostní úřad je orgánem moci výkonné a byl zřízen zákonem o ochraně utajovaných skutečností. Je ústředním správním úřadem pro oblast ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti fyzických osob.

NBÚ pro zabezpečení bezpečnosti zajišťuje jednotné provádění ochrany utajovaných skutečností v ČR, vede ústřední registry utajovaných skutečností poskytovaných v rámci mezinárodních styků, zajišťuje a provádí bezpečnostní prověrky fyzických osob a organizací, zajišťuje a provádí ověřování bezpečnostní způsobilosti fyzických osob, vykonává státní dozor v oblasti ochrany utajovaných skutečností a v oblasti bezpečnostní způsobilosti fyzických osob, vydává bezpečnostní standardy.

4.5 Zpravodajské služby

Informace jsou nejzákladnějším předpokladem úspěchu v boji s terorismem. Aby byly využitelné, musí být co nejobjektivnější tzn., že by v maximální míře měly odrážet skutečný stav věcí a dějů, o kterých vypovídají. Naopak v minimální míře by měly obsahovat různá zkreslení a chybné údaje. Každá informace musí být před využitím ověřena, čímž se omyly a dezinformace sníží na minimum. Dalším požadavkem je aktuálnost tzn., že časový interval mezi informovanými ději je co nejkratší. Aktuálnost informací umožňuje včas a správným způsobem reagovat na jevy, které nastaly, ale i na ty, které nastat mohou.

Získávání informací z oblasti teroristických aktivit je velmi obtížnou a riskantní činností. Všechny profesionální teroristické skupiny mají vlastní rozvědné i kontrarozvědné sekce, zaměřené na získávání potřebných informací zvenku a na zabránění úniku informací z vlastních řad.

Zpravodajské služby mají nezastupitelnou úlohu při získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro bezpečnost ČR. Včasná identifikace potenciálních bezpečnostních hrozeb a kvantifikace bezpečnostních rizik je zajišťována zejména pravidelným úkolováním a koordinací zpravodajských služeb, čímž je zabezpečena soustavná výměna informací a analýz mezi zpravodajskými službami, vládou a výkonnými prvky zajišťujícími bezpečnost ČR. Mezi zpravodajské

služby v ČR patří Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství.

Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)

Úřad pro zahraniční styky a informace působí v resortu ministerstva vnitra a jeho působnost je upravena zákonem o zpravodajských službách. ÚZSI působí jako vnější civilní zpravodajská služba, jejímž prvořadým cílem, snahou a posláním je zabezpečovat pro ústavní činitele a orgány státní správy České republiky včasné, objektivní a kvalitní zpravodajské informace, které mají původ v zahraničí a jsou důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky⁶⁷.

ÚZSI chrání Českou republiku proti hrozbám, které představují mezinárodní terorismus, proliferace zbraní hromadného ničení a jejich komponent, ekonomická zločinnost, různé formy politického extremismu apod. Náplní práce je získávat a vyhodnocovat zpravodajské informace, které nejsou dostupné prostřednictvím standardních prostředků a aktivit.

Vojenské zpravodajství (VZ)

Vojenské zpravodajství působí v resortu ministerstva obrany a jeho působnost je vymezena zákonem o zpravodajských službách. V rámci své působnosti zabezpečuje informace o záměrech a činnostech představujících vojenské ohrožení České republiky, o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany, o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky a o činnostech ohrožujících ochranu utajovaných skutečností v oblasti obrany České republiky⁶⁸.

Bezpečnostní informační služba (BIS)

Bezpečnostní informační služba je zpravodajská instituce českého státu, která působí uvnitř jeho území. Službu řídí a kontroluje Vláda ČR a její fungování upravuje zákon o Bezpečnostní informační službě.

⁶⁷ *UZSI* [online]. 2.11.2010 [cit. 2011-06-11]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/kdo-jsme.html>>

⁶⁸ *VZCR* [online]. 2008 [cit. 2011-06-11]. Postavení, působnost, charakter, činnost a úkoly Vojenského zpravodajství. Dostupné z WWW: <<http://www.vzcr.cz/static/Static/Detail.aspx>>

Podle zákona o zpravodajských službách se zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocování těchto informací⁶⁹:

- hrozby terorismu
- aktivity ohrožující bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy státu
- činnost cizích zpravodajských služeb na našem území
- záměry nebo činy mířící proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR
- aktivity organizovaného zločinu
- činnost ohrožující utajované informace

Mimo tyto hlavní úkoly BIS též zajišťuje plnění dalších úkolů spíše provozního charakteru, jako např. výcvik a zdokonalování odborné způsobilosti řidičů služebních dopravních prostředků BIS. Vede též evidenci a schvaluje technickou způsobilost služebních vozidel. Zjištění a konkretizaci vnitřní organizační struktury BIS a bližší vymezení její činnosti poskytuje § 6 zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách ČR, který uvádí statut služby, který schvaluje vláda svým usnesením⁷⁰.

Tato Služba může dobře fungovat a její pracovníci odvádět kvalitní práci jen za předpokladu, že budou pracovat v naprosto utajeném režimu v rámci dodržování platných zákonů. V této práci je BIS oprávněna užívat zpravodajské prostředky, jakými jsou např. krycí doklady a krycí prostředky, zpravodajská technika či sledování, což je jeden z nejúčinnějších prostředků. Konkrétní Použití zpravodajské techniky musí schválit předseda senátu Vrchního soudu. O sledování pak rozhoduje ředitel Služby, nebo jím určený vedoucí pracovník.

⁶⁹ *BIS* [online]. 2.11.2010 [cit. 2011-06-11]. Čím se zabýváme. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/cim-se-zabyvame.html>>

⁷⁰ POKORNÝ, L. Základy právní úpravy činnosti zpravodajských služeb. str. 36.

Dále může spolupracovat s osobami jednajícími v její prospěch. Tyto osoby bývají nazývány agenty. Služba též hojně využívá k získávání informací otevřených zdrojů a komunikuje s policií či se zahraničními partnerskými organizacemi⁷¹.

4.6 Orgány s krajskou, obecní a místní působností

Na úrovni krajů a určených obcí působí jako koordinační orgány pro přípravu krizové situace bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady obcí. Pracovním orgánem hejtmana nebo starosty k řešení krizových situací jsou u krajů krizové štáby krajů a u obcí krizové štáby obcí.

⁷¹ ZEMAN, P. Dilema požadavků bezpečnosti ve střetu s občanskými svobodami a pravomoci tajných služeb. str. 12 – 58.

ZÁVĚR

Dá se říci, že Česká republika je zemí, ve které nedochází k otevřeným projevům mezinárodního či domácího terorismu. K tomuto faktu mohla přispět, dle mého názoru i preventivní protiteroristická politika. Je však třeba podotknout, že zapojením do Severoatlantské aliance a Evropské unie se riziko teroristického útoku na našem území zvyšuje. Na jednu stranu jsou tato členství ve prospěch v boji proti terorismu, ale na druhou stranu, v případě nestrannosti ve válečných konfliktech, by hrozba teroristického útoku byla podstatně menší.

Pro zajištění bezpečnosti státu a ochrany obyvatel ČR hraje velkou roli předcházení a samotná eliminace teroristického útoku. Proto si ČR stanovila boj proti terorismu jako jednu z hlavních priorit své bezpečnostní politiky a vybudovala institucionální, koncepční i legislativní aparát pro boj s terorismem. Zajištění bezpečnosti a předcházení teroristického útoku především spočívá na bezpečnostních sborech a zpravodajských službách, které mají nezastupitelnou úlohu v boji proti terorismu. Výměna informací a spolupráce mezi zpravodajskými službami, jak na úrovni národní tak na úrovni mezinárodní, je pro zmírnění hrozby teroristického útoku a úspěšně vedený boj s terorismem nutná. Nezbytný je ale také jejich efektivní postup při odhalování a potírání terorismu, včasná a přiměřená reakce či fungující úzká spolupráce všech složek bezpečnostního systému. Myslím si, že činnost zpravodajských služeb, včetně spolupráce zejména s Policí ČR, je na vysoké úrovni a prostředí v ČR je poměrně intenzivně monitorováno. Tuto skutečnost dokazuje i zatčení muslimských cizinců⁷² na jaře letošního roku. Na mezinárodní úrovni se ČR intenzivně zapojila do války proti terorismu zejména vysláním armádních jednotek do několika zahraničních misí.

Lze předpokládat, že i v budoucnu bude kladen na protiteroristickou politiku v ČR poměrně značný důraz, který bude odvislý od celkového vývoje terorismu v ČR, EU i ve světě. I přes existenci propracované protiteroristické politiky v ČR a její postupnou precizaci ale nelze vyloučit, že v budoucnu bude české území zasaženo teroristickými útoky ve větší míře než doposud. Věřím, že v případě teroristického útoku bude bezpečnostní systém ČR tuto hrozbu schopen zvládnout.

⁷² ÚOOZ zatýkal muslimské cizince spojené s mezinárodním terorem. Skupina pracovala pro radikální, extrémně nebezpečnou islamistickou organizaci „Jamaat Shariat“. Zadrženi cizinci zajišťovali falešné doklady, peníze, zbraně a výbušniny pro tzv. „nové bojovníky“ v Dagestánu.

Diplomová práce byla zaměřena na protiteroristickou politiku, zejména pak na subjekty protiteroristické politiky v ČR. Cílem práce bylo charakterizovat subjekty protiteroristické politiky, vymezit jejich postavení, úlohu a činnosti spojené s bojem proti terorismu. Dle mého názoru byl cíl práce splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) *Bezpečnostní politika České republiky – Sborník statí ke konferenci* [online]. Praha : Ministerstvo obrany ČR – AVIS, 2004 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW: <http://www.ceses.cuni.cz/CESES-73-version1-sbornik_bpcer_vyzvyaproblemy.pdf>
- 2) *Bílá kniha o obraně* [online]. Praha : Ministerstvo obrany České republiky – OKP MO, 2011 [cit. 2011-06-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/plne-zneni-bile-knihy-o-obrane-55515/>>
- 3) BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. Praha : POLICIE HISTORY, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7
- 4) BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha : POLICIE HISTORY, 1999. 197 s. ISBN 80-902670-4-1
- 5) BRZYBOHATÝ, Marian. Současný terorismus. *Vojenské rozhledy*. 2002, 11, 2, s. 43. ISSN 1210-3292
- 6) CARR, Caleb. *Dějiny terorismu : Kořeny války proti civilistům*. Praha : Práh, 2002. 183 s. ISBN 80-7252-063-6
- 7) ČAPEK, Jan, a kol. *Selected aspects of the population safety and protection*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2010. 142 s. ISBN 978-80-7395-333-1
- 8) Česká republika. Zákon České národní rady ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1969, částka 1, č. 2, s. 16-19. Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=2/1969&PC_8411_l=2/1969&PC_8411_pi=0&PC_8411_ps=10⩅>
- 9) Česká republika. Zákon ze dne 7. července 1994 o zpravodajských službách České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 49, č. 153, s. 1601 - 1604. Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=153%2F1994&number2=&name=&text=>
- 10) Česká republika. Zákon ze dne 7. července 1994 o Bezpečnostní informační službě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 49, č. 154, s. 1605 - 1629. Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=154%2F1994&number2=&name=&text=>

- 11) Česká republika. Zákon ze dne 5. června 2008 o některých opatřeních proti legalizaci z trestné činnosti a financování terorismu. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 80, č. 253, s. 3686 - 3709. Dostupný také z WWW:
<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=253%2F2008&number2=&name=&text=>
- 12) DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika ve veřejné správě*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 99 s. ISBN 978-80-86708-38-6
- 13) EICHLER, Jan. Asymetrické války. *Vojenské rozhledy*. 2004, 14, 2, s. 46. ISSN 1210-3292
- 14) EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha : Portál, 2009. 328 s. ISBN 978-80-7367-540-0
- 15) *Euractiv* [online]. 2006 [cit. 2011-04-20]. EU a boj proti terorismu. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/eu-a-boj-proti-terorismu>>
- 16) *Europarl.europa* [online]. 1998 [cit. 2011-04-20]. La Gomera Declaration. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/summits/mad2_en.htm#annex3>
- 17) FOLTIN, Pavel; ŘEHÁK, David. Historický vývoj terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 9.7.2007, 2006, 1, [cit. 2010-09-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2006/1-2006/historicky-vyvoj-terorismu.html>>. ISSN 1805-7199
- 18) FOLTIN, Pavel; ŘEHÁK, David. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 20.7.2007, 2007, 1, [cit. 2011-06-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2007/clanky/mezinarodni-spoluprace-v-boji-proti-terorismu.html>>. ISSN 1805-7199
- 19) HOFFMANN, B. *Terorismus – Der unerklarte Krieg*. Frankfurt am Main : Fischer Taschenbuch Verlag, 2001. 351 s. ISBN 3-596-15614-9
- 20) KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie : Světový terorismus*. Praha : Svojtka & Co. ,2001. 536 s. ISBN 80-7237-340-4
- 21) KOLEKTIV AUTORŮ. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén?* Praha : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. 91 s. ISBN 80-86547-33-7
- 22) KOLEKTIV AUTORŮ. *Terorismus a my : Základy sebeobrany*. Praha : Computer Press, 2001. 204 s. ISBN 80-7226-584-9
- 23) Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 [online]. Praha : Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2008 [cit. 2011-06-09]. Dostupný z

WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-ochrany-obyvateilstva-do-roku-2013-s-vyhledem-do-roku-2020-503181.aspx>>

- 24) KOVÁŘ, Milan. *Terorismus III. : (Protiteroristické jednotky)*. Praha : POLICE HISTORY, 2007. 254 s. ISBN 978-80-86477-00-8
- 25) KRULÍK, Oldřich. *Česká republika v boji proti terorismu* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2003 [cit. 2011-05-15]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rs_atlantic/data/files/analyza_2003.pdf>
- 26) MAREŠ, Miroslav. *Terorismus ČR*. Brno : Centrum strategických studií, 2005. 480 s. ISBN 80-90333-8-9
- 27) MAREŠ, Miroslav. Mezinárodní terorismus v historické perspektivě. In ROBEJŠEK, Petr, et al. *Mezinárodní terorismus – nový nebo starý fenomén* [online]. Praha : Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004 [cit. 2011-06-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.cepin.cz/docs/dokumenty/sbornik33.pdf>>. ISBN 80-86547-33-7.
- 28) MIKA, Otakar. *Současný terorismus*. Praha : TRITON, 2003. 92 s. ISBN 80-7254-409-8
- 29) *MVCR* [online]. 2010 [cit. 2011-06-05]. Kdo je kdo – orgány odpovídající v ČR za vnitřní bezpečnost. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kdo-je-kdo-organy-odpovedne-v-cr-za-vnitri-bezpecnosti.aspx>>
- 30) *MZV* [online]. 2002 [cit. 2011-05-29]. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Dostupný z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/obse_organizace_pro_bezpecnost_a/organizace_pro_bezpecnost_a_spolupraci_v.html>
- 31) *Natoaktual* [online]. 1999 [cit. 2011-05-28]. Washingtonská smlouva. Dostupný z WWW: <http://www.natoaktual.cz/na_summit.asp?y=na_summit/washingtonskasmlouva.htm>
- 32) NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2002. 128 s. ISBN 80-244-0497-4
- 33) *Novinky* [online]. [cit. 2011-04-30]. Al-Káida. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/al-kaida>>
- 34) Odbor bezpečnostní politiky. *Strategie boje proti terorismu pro léta 2010 – 2012* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2010 [cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=47632&doctype=ART&>>

- 35) Odbor EU a mezinárodního práva. *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 16.3.2011 cit. 2011-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/obecne-k-agendam-eu-461106.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>>
- 36) ORT, Alexandr, a kol. *Bezpečnost Evropy a Česká republika*. Praha : Professional Publishing, 2005. 216 s. ISBN 80-86419-81-9
- 37) PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie*. Praha : Linde, 2006. 407 s. ISBN 80-7201-615-6
- 38) POKORNÝ, Ladislav. *Základy právní úpravy činnosti zpravodajských služeb*. Praha : Policejní akademie České republiky, 2007. 73 s. ISBN 978-80-7251-242-3
- 39) ROUDNÝ, Radim. *Ochrana obyvatelstva a terorismus*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2009. 238 s. ISBN 978-80-7395-165-8
- 40) Studená válka. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 10.5.2005, last modified on 5.6.2011 [cit. 2010-09-25]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Studen%C3%A1_v%C3%A1lka>.
- 41) ŠEDIVÝ, Jiří. *Nové paradigma terorismu : Mezinárodní politika*. Praha, 2003, roč. 4, č. 1. ISSN 0543-7962
- 42) *Vláda* [online]. 2003 [cit. 2011-05-28]. Bezpečnostní strategie České republiky. Dostupný z WWW: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni_strategie_2003.pdf>
- 43) ZEMAN, Jan. *Terorismus*. Praha : Triton, 2002. 166 s. ISBN 80-7254-305-9
- 44) ZEMAN, P. Dilema požadavků bezpečnosti ve střetu s občanskými svobodami a pravomoci tajných služeb, poznámky k problému, In: *Bezpečnost České republiky a potřeba ústavních změn, Sborník příspěvků z mezinárodní konference z 18.-19.9.2003 v Praze*, Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2004. ISBN 80-85889-57-9

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Události částečně nesoucí rysy či náznaky teroristické akce po roce 1989

Příloha č. 2 – Aktuální mise Armády České republiky

Příloha č. 3 – Historie zahraničních misí Armády České republiky

Příloha č. 1

Události částečně nesoucí rysy či náznaky teroristické akce po roce 1989⁷³

Československo

- Výbuch amatérské bomby na pražském Staroměstském náměstí, 2. června 1990;
- srpen 1990 - výbuch amatérské bomby na pláži pražské hostivařské nádrže, který zranil několik lidí;
- totožná nálož explodovala v roce 1992 na náměstí Bratří Synků v pražských Nuslích
- dne 5. prosince 1992 byli ve svém domě tehdejší předseda komunistické strany Jiří Svoboda i jeho dcera pobodáni maskovaným pachatelem; za útočníka byl označen levicový extremistu Petr Wohlmut, nicméně městský státní zástupce předložené důkazy neuznal a v srpnu 1993 stíhání zastavil; v roce 1999 byl Wohlmut zproštěn obvinění v plně šíři

Česká republika

- pachatel z Jablonce nad Nisou v době od ledna 1994 do března 1995 několikrát zavolal do redakcí ČTK a Blesku, přičemž hrozil, že na protest proti rozdělení federace položí na pražské Staroměstské náměstí a do sekretariátu ODS třaskavinu; do telefonu se představoval podle dávného sjednotitele Slovanů jako kapitán Sámó z České osvobozené republikánské armády;
- dne 22. října 1994 - výbuch v plzeňské zahrádkářské kolonii si vyžádal jednu lidskou oběť a dvě těžká zranění;
- listopad 1996 - výbuch vojenského granátu v ostravské nemocnici na Fifejdách, při níž zahynuly dvě ženy; granát pravděpodobně našla jedna z žen na ulici a přinesla ho do nemocnice;
- leden 1997 - exploze nálože tritolu před olomouckým soudem; nikdo nebyl sice zraněn, byl to však první pumový útok proti justiční budově;
- duben 1997 - výbuch neznámé trhavinu u peruánského velvyslanectví v Praze; nikdo nebyl zraněn, den před výbuchem se na budově a protějších domech objevily nápisy namířené proti peruánské vládě a prezidentovi;
- květen 1997 - exploze nastražené výbušniny, která byla umístěna v odpadkovém koši před sportovním areálem na pražském Smíchově; výbuch způsobil těžké zranění devětačtyřicetileté ženě;
- květen 1997 – za pomoci nálože semtexu spáchal v prostorách sanatoria v Jeseníku sebevraždu duševně narušený pacient;
- v roce 1998 policie odhalila vyděrače, který vydíral potravinářské firmy pohrůzkou, že otráví jejich výrobky salmonelou – to lze označit za první pokus o “bioterroristickou akci” v ČR;

⁷³ KRULÍK, O. Česká republika v boji proti terorismu. str. 16 - 18

- v únoru roku 1999 došlo k výbuchu před muzeem v Přerově; na místě výbuchu byly nalezeny výstřižky z novin, odmítající expozici muzea s tématem zaměřeným na období reálného socialismu na území ČR; dne 25. listopadu 1999 došlo opět v Přerově k výbuchu, který zdemoloval kancelář Konfederace politických vězňů; také zde byly nalezeny letáky, které napadaly činnost této organizace
- v březnu 1999 doručila pošta na adresu redakce deníku Mladá fronta Dnes anonymní dopis, v němž pisatel, skrývající se za označením Výbor na ochranu České republiky, hrozil teroristickým útokem na protest proti začlenění ČR do NATO, provádění rozhlasového vysílání Rádia Svobodná Evropa na Blízký východ a proti přípravám ke vstupu země do EU;
- dne 10. března 1999 byla odpálena bomba v pražské nemocnici ve Vysočanech;
- v září 2000 obdržela jedna významná potravinářská firma se sídlem v Praze výhrůžku, že pokud nezaplatí 6 (a později 38 milionů) korun, budou její výrobky nakaženy salmonelou; v roce 2001 byl pachatel (z Kralup nad Vltavou) odhalen;
- v listopadu 2002 (tj. v době zahájení summitu NATO) byl na trati v Praze-Kyjích nalezen podomácku vyrobený výbušný systém, uložený pod naříznutou kolejí;
- leden 2003 - cvičnou vojenskou třaskavinu objevili pracovníci drah na železniční trati mezi Českou Třebovou a Zábřehem na Šumpersku;
- březen 2003 - hejtman Olomouckého kraje Jan Březina dostal anonymní dopis, v němž vyděrač oznámil, že nedostane-li od státu 10 milionů korun, odpálí 25. března v Olomouci několik bomb rozmístěných tak, aby pozabíjely co nejvíc lidí; policie našla podle vyděračových instrukcí bombu na železničním mostě; Ministerstvo vnitra vyhodnotilo pachatele jako mimořádně nebezpečného a rozhodlo se, že peníze vydá (podle pokynu vyděrače je pak policisté shodili z vrtulníku na čtyřicet přesně určených míst v balíčcích po čtvrt milionu; každé místo hlídala pětice speciálně cvičených policistů z útvaru rychlého nasazení, ale zločinec polapen nebyl), ačkoli se zatím znovu neozval, výsledkem nesystémového podvolení se vydírání byla bezprecedentní vlna “napodobitelů”;
- v květnu 2003 (21. 5. – 22. 5.) došlo v areálu Kříže smíření v Teplicích nad Metují k poničení pomníku: celý pomník byl natřen černou barvou a byl pomalován bílými nápisy “Smrt Němcům”, symboly hákového kříže a jednotek SS, dále zde byl umístěn plastový kanystr s neznámou látkou; zajištěný nástražný výbušný systém byl odeslán na expertizu; zanedlouho (v srpnu 2003) byl obdobný systém odhalen přímo uprostřed obce - u pomníčku místního rodáka, operního pěvce Josefa Aloise Tichatschka;
- dne 5. května 2003 se na telefonní lince se ozval 158 neznámý muž, hrozící, že pokud nedostane tři sta milionů korun, otráví jídlo v pražských nemocnicích, přičemž popsal místo v pražské nemocnici Na Františku, kde ukryl ampulku prudkého a účinného jedu (kyanidu); o čtyři dny později hrozbu zopakoval a dopisem popsal svou představu předání peněz: policie dá patnáctého května do sta tisíce výtisků bezplatně rozdáváného deníku Metro bankovní karty se stejným PIN a s přístupem ke kontu, kde budou složeny peníze, vyděrač poté

zavolá na linku 158, kde mu PIN sdělí, a on peníze vybere; Policie prostřednictvím médií vyděrači sdělila, že požadavek není možné technicky zvládnout, a když se pak anonym ozval ještě jednou, byl na základě tohoto telefonátu a “předtím vyhodnocených stop” zatčen; po deseti dnech mlčení udal organizátora celé akce: pražský podnikatel se dostal do dluhů a žádanou částku považoval za nezbytnou pro nový rozjezd, přičemž svému kolegovi slíbil za kyanid a telefonické angažmá deset milionů;

- červen 2003 – incident v areálu plzeňského ústavu pro postižené děti: výbuch mohly způsobit dvě propanbutanové bomby, vystavené přímému ohni; z přípravy útoku byl obviněn pracovník bezpečnostní agentury, která objekt hlídala a údajně usilovala o prodloužení smlouvy; soud však obviněného osvobodil;
- červen 2003 - na železniční trati mezi obcemi Zmínny a Kostěnice na Pardubicku byl nalezen nástražný výbušný systém; podle některých neoficiálních informací se exploze zřejmě nepovedla podle pachatelova záměru, ničivý efekt byl minimální;
- červen 2003 - údajné loupežné přepadení valašskomeziříčského supermarketu Kaufland, pachatel se prý u ředitele marketu ohlásil jako policista, načež mu předal dopis, v němž požadoval vydání půldruhého milionu korun, jinak v budově a jejím okolí odpálí nálože a zabije další rukojmí; vedoucí prodejny šel poté do hlavní pokladny a do několika vaků naskládal veškerou hotovost, kterou pak vynesl před prodejnu na chodník, kde ji položil a sám se vrátil dovnitř objektu a ihned zavolał policii; pachatel či pachatelé však zatím z místa unikli; výjezdová skupina žádnou bombu nenalezla;
- srpen 2003 – v Šaraticích (na Vyškovsku) byla zahájena série útoků, jejichž terčem je majetek podnikatele a automobilového závodníka Tomáše Hrdinky;
- během roku 2004 se v prostorách letiště Praha – Ruzyně odehrálo několik bezpečnostních incidentů, které by bylo možné hodnotit jako rizikové. Šlo např. o nálezy podezřelých předmětů v provozech letiště, úniky osob z haly tranzitu letiště, související s pokusy o nelegální vstup na území ČR a v jednom případě také o pokus filmovat okolí tranzitu
- v roce 2004 BIS ve spolupráci s PČR zjistila a prověřovala na území ČR Mahmooda Mazhera, britského investigativního novináře, který se snažil na území ČR získat materiály, které měly poukázat na údajně slabá bezpečnostní opatření v ČR a prokázat možnost získání falešných nebo i pravých úředních dokladů v ČR, jež bylo možné zneužít např. potenciálními teroristy. Tato činnost byla hodnocena jako poskytování logistické podpory terorismu.
- srpen 2004 – Jakov Mošajlov zaútočil granátem na automobil Assafa Abutbula na ulici Na Příkopě. V té době byla ulice plná lidí a bylo jen dílem náhody, že se nikomu nic vážného nestalo. Jakov Mošajlov po útoku utekl a odletěl z Česka. Na základě mezinárodního zatykače vydaného v ČR byl zatčen v Izraeli a vydán do České republiky.
- v prosinci 2005 Česká policie zadržela na ruzyňském letišti v Praze švédského občana hledaného pro napomáhání k terorismu. Švéd, původem z Libanonu, cestoval na trase Stockholm – Bejrút a byl zadržen na základě mezinárodního zatykače vydaného soudem USA a pátrání Interpolu.

- na přelomu měsíce září a října 2006 byla v Praze zvýšena bezpečnostní opatření v důsledku důvěryhodných informací, které české zpravodajské služby získaly ze zpravodajské součinnosti se zahraničními partnery. Hrozba teroristického útoku se týkala židovských, resp. izraelských cílů v Praze, a to zejména po dobu konání židovských svátků, kdy přijíždí a soustřeďuje se v židovském historickém centru města značné množství turistů z Izraele i odjinud.
- v červenci 2007 byli PČR v Praze zadrženi dva jemenští státní občané somálského původu, kteří jevíli zájem o budovu RFE/RL v Praze. Tyto osoby byly již před tím zadrženy na českém hraničním přechodu do Rakouska, kde se prokázaly falešnými identifikačními doklady. Jejich pokus o ilegální přechod státní hranice ČR a následný zájem o budovu FRE/RL mohl naznačovat mimo jiné bezpečnostní riziko spojené s činností islamistických sítí napojených na džihád v Somálsku.
- duben 2009 – čtyři čeští neonacisté zapálili ve Vítkově na Opavsku pomocí tří zápalných lahví dům obývaný romskou rodinou
- říjen 2009 – anonymní muž pohrozil bombovým útokem na ordinaci praktické lékařky v Lanžhotě na Břeclavsku. Muž telefonoval do ordinace a oznámil, že v budově nastražil výbušninu.
- v dubnu 2011 kriminalisté obvinili osm cizinců, kteří teroristům ze severního Kavkazu vyráběli falešné doklady. Dokonalé padělky pro „nové bojovníky“ vznikaly v utajeném objektu, kde měli radikálové i střelnici nebo modlitebnu. Cizinci jsou obviněni z podpory terorismu.

Příloha č. 2

Aktuální mise Armády České republiky⁷⁴

Úkolové uskupení AČR ISAF

Vzhledem k mezinárodním závazkům a především k maximálnímu nárůstu schopností komplexního zabezpečení nasazených českých jednotek v misi ISAF v Afghánistánu bylo vytvořeno Úkolové uskupení AČR ISAF (dále jen ÚU AČR ISAF).

Afghánistán Lógar (PRT ISAF)

V afghánské provincii Lógar zahájil činnost provinční rekonstrukční tým České republiky dne 19. března 2008 a od 19. února 2011 v ní pokračuje po převzetí operačního úkolu již 7. jednotka AČR a civilní experti. V červnu 2010 byl název změněn z "kontingent" na jednotku AČR PRT ISAF.

Afghánistán Šarana (HELI UNIT ISAF) - 6. jednotka

Motto: „NIKDO NEŘÍKAL, ŽE TO BUDE JEDNODUCHÉ“

Pozemní personál vrtulníkové jednotky je určen k zajištění dalších potřebných činností spojených s leteckým provozem, jako je operační plánování, příprava vrtulníků k letu a zabezpečení jejich oprav, logistická a administrativní podpora života vrtulníkové jednotky.

Afghánistán Wardak

Hlavním úkolem jednotky je cvičit, mentorovat (školit, instruovat, vysvětlovat) a pomáhat v procesu plánování velení a řízení pěší jednotky o síle praporu (kandaku) Afghánské národní armády.

Kosovo (KFOR)

Mnohonárodní mírová operace NATO na území Kosova byla zahájena 12. července 1999 pod názvem JOINT GUARDIAN. Od dubna 2005 operace nese název JOINT ENTERPRISE.

⁷⁴ *Mise.army* [online]. [cit. 2011-06-11]. Aktuální mise. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/aktualni-mise/default.htm>>

Somálsko (EU-NAVFOR - Atalanta)

Tato vojenská operace má mandát k ochraně plavidel, která jsou součástí Světového potravinového programu (WFP). Ten zabezpečuje dodávky potravin a pomoc utečencům v Somálsku.

Sinaj (MFO - Multinational Force and Observers)

Na základě žádosti Egypta a mezinárodní organizace dohlížející na dodržování bezpečnostních podmínek mírové dohody mezi Egyptem a Izraelem působí od listopadu 2009 tři důstojníci Armády České republiky v operaci MFO.

Althea - EUFOR

Cílem operace Althea je zachovat bezpečí a mír, ale mise má také přispět k většímu pokroku Bosny a Hercegoviny na cestě k evropské integraci a k potírání korupce a organizovaného zločinu.

Příloha č. 3

Historie zahraničních misí Armády České republiky (stav k lednu 2011)⁷⁵

V noci z 1. na 2. srpna 1990 překročila irácká vojska hranice státu Kuvajt a obsadila jeho celé území. Rada bezpečnosti OSN tuto agresi okamžitě odsoudila a americký prezident George Bush vyslal do oblasti Perského zálivu vojáky své armády. Souhlas s vysláním československé protichemické jednotky do zálivu byl vysloven Federálním shromážděním Parlamentu, tehdy ještě České a Slovenské federativní republiky dne 23. září 1990. Na základě tohoto rozhodnutí vyslala armáda ve dnech 11. - 14. prosince 1990 celkem 200 vojáků-dobrovolníků do Saúdské Arábie. Začala tak nová etapa účasti vojáků v řešení krizových situací v novodobých dějinách českého státu.

	NÁZEV	POČET VOJÁKŮ	KDO	KDY
1.	POUŠTNÍ BOUŘE Osvobozovací operace	200	ČSLA	1990 - 1991 Kuvajt
2.	UNGCI Humanitární operace	320	AČR	1991 - 2003 Irák
3.	UNPROFOR Mírová mise	2250	ČSLA AČR	1992 - 1995 Země bývalé Jugoslávie
4.	UNCRO Mírová mise	750	AČR	3/1995 - 1/1996 Chorvatsko - Krajina
5.	UNTAES Mise - polní nemocnice	100	AČR	1/1996 - 1/1998 Chorvatsko - Vých. Slavonie
6.	IFOR, SFOR, SFOR II Mírová operace	6300	AČR	1996 - 12/2001 begin_of_the_skype_highlighting 1996 - 12/2001 end_of_the_skype_high lighting Bosna a Hercegovina, Chorvatsko
7.	AFOR 6. polní nemocnice	100	AČR	1999 Albánie + Turecko (zemětřesení)
8.	KFOR Mírová operace	3070	AČR	1999 - 2/2002 begin_of_the_skype_highlighting 1999 - 2/2002 end_of_the_skype_highli ghting Kosovo
9.	ESSENTIAL HARVEST (TFH) Mírová operace	120	AČR	8 - 10/2001 Makedonie
10.	KFOR Česko-slovenský prapor	2400	AČR	2/2002 - 7/2005 Kosovo
11.	KFOR brigáda a úkolové uskupení Střed	3070	AČR	od 2005 Kosovo
12.	SFOR	42	AČR	2002 - 12/2004

⁷⁵ *Mise.army* [online]. [cit. 2011-06-11]. Historie zahraničních misí. Dostupné z WWW: <<http://www.mise.army.cz/historie-misi/historie-zahranicnich-misi-3699/>>

	NÁZEV	POČET VOJÁKŮ	KDO	KDY
	Velitelství + civilní spolupráce			Bosna a Hercegovina
13.	TRVALÁ SVOBODA Protiteroristická operace	612	AČR	3/2002 - 6/2003 Kuvajt
14.	ISAF Mírová operace - (6. a 11. polní nemocnice)	269	AČR	4/2002 - 1/2003 Afgánistán
15.	ISAF Polní chirurgický tým	11	AČR	1/2003 - 4/2003 Afgánistán
16.	IZ SFOR Kontingent 7. polní nemocnice	526	AČR	4/2003 - 12/2003 Irák, Basra
17.	IZ SFOR (MNF - I) Kontingent Vojenské policie	1273	AČR	12/2003 - 12/2006 Irák, Shaibah
18.	CONCORDIA operace EU	2	AČR	4/2003 - 12/2003 Makedonie
19.	ISAF EOD + meteo Letiště Kábul	350	AČR	od 3/2004 - 3/2007 Afgánistán
20.	TRVALÁ SVOBODA - 2004 601. sks	120	AČR	3 - 8/2004 Afgánistán
21.	WINTER RACE humanitární operace NATO v Pákistánu	29	AČR	Pákistán
22.	TRVALÁ SVOBODA - 2006 operace NATO v Afgánistánu	120	AČR	Afgánistán
23.	ALTHEA Operace Evropské unie Bosna a Hercegovina	400	AČR	Bosna a Hercegovina 2.12.2004-26.6.2008
24.	MNF I Operace koalice mnohonárodních sil - Irák	423	AČR	-12/2008 Irák
25.	KAIA - ISAF Polní nemocnice na kábulském mezinárodním letišti KAIA	658	AČR	4/2007-12/2008 Afgánistán
26.	Výcviková mise NATO v Iráku - NTM - I	4	AČR	ukončena 28. 2. 2009
26.	Mise ISAF Uruzgán Ochrana a obrana obvodu nizozemské základny Camp Hadrian	200	AČR	ukončena 20. 3. 2009
27.	Operace Evropské unie "EUFOR" Čad (http://consilium.europa.eu)	2	AČR	ukončena 15. 3. 2009
28.	AIR POLICING 2009 Litva	2 x 75	AČR	ukončena 1. 9. 2009
29.	TRVALÁ SVOBODA - 2008-2009 Afgánistán	3 x 100	AČR	2008 - 2009